

Bruselis, 2018 04 12
COM(2018) 173 final

2018/0082 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje

{SWD(2018) 91 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

- **Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai**

Ūkininkai, perdirbėjai, prekybininkai, didmenininkai, mažmenininkai ir vartotojai yra maisto tiekimo grandinės dalyviai. Smulkesni maisto tiekimo grandinės veiklos vykdytojai paprastai labiau kenčia nuo nesąžiningos prekybos praktikos (toliau – NPP) dėl savo silpnos derybinės galios, palyginti su stambiais tos grandinės veiklos vykdytojais. Žemės ūkio produktų gamintojai itin pažeidžiami nesąžiningos prekybos praktikos, nes dažnai neturi derybinių galių, kurios atitiktų jų produktus perkančių tolesnės grandies partnerių derybines galias. Taip yra todėl, kad jų galimybės pateikti savo produktus vartotojams ribotos.

Plačiai sutariama, kad NPP apraiškų pasitaiko visoje maisto tiekimo grandinėje. Nuo 2009 m. trijuose Komisijos komunikatuose daug dėmesio skirta maisto tiekimo grandinei, įskaitant NPP.

2016 m. birželio mėn. Europos Parlamentas savo rezoliucijoje¹ paragino Komisiją pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos teisinės sistemos, kuria būtų užtikrinama apsauga nuo NPP. 2016 m. gruodžio mėn. Taryba paragino Komisiją laiku atlikti poveikio vertinimą, kad būtų galima pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos teisinės sistemos arba ne teisėkūros priemonių NPP problemai spręsti². 2016 m. rugsėjo mėn. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas paskelbė ataskaitą, kurioje paragino Komisiją ir valstybes nares nedelsiant imtis veiksmų, kad būtų užkirstas kelias NPP, t. y. sukurti suderintą ES vykdymo užtikrinimo institucijų tinklą ir taip sudaryti vienodas sąlygas bendrojoje rinkoje³.

Savo 2016 m. ataskaitoje Komisija nustatė kelias toliau tobulintinas sritis, susijusias tiek su valstybių narių NPP srities teisės aktais, tiek ir su savanoriškais pramonės iniciatyvomis. Komisija įsipareigojo iki savo kadencijos pabaigos iš naujo įvertinti, ar reikia imtis ES veiksmų kovoje su NPP problema, atsižvelgiant į vėlesnius pokyčius. Įgyvendinti ne visi su patobulinimais susiję lūkesčiai, kaip smulkiau aptariama poveikio vertinime (3.3 skirsnis).

Atitinkamais atvejais NPP gali daryti neigiamą poveikį veiklos vykdytojų pelnui ir maržai, todėl gali būti neteisingai paskirstomi ištekliai arba netgi sužlugdytas šiaip jau gyvybingų ir konkurencingų subjektų verslas. Pavyzdžiui, vienašališkai atgaline data sumažinus sutartyje numatytą gedžių prekių kiekį veiklos vykdytojas praranda pajamas, kadangi jam gali būti sunku rasti alternatyvų šių prekių realizavimo būdą. Tiekėjas gali patirti papildomų finansinių išlaidų, jei pirkėjas už pristatytus ir parduotus gedžiuosius produktus sumoka pavėluotai. Tiekėjai gali būti įsipareigoję atsiimti pirkėjo neparduotus produktus, taigi tiekėjams dėl pirkėjo gali būti nederamai perkeliama rizika, turinti įtakos jų planavimo ir investicijų saugumui. Tiekėjai gali būti priversti prisidėti prie parduotuvėje platintojų vykdomos bendro pobūdžio pardavimo skatinimo veiklos negaudami už tai proporcingos naudos ir tai gali nederamai sumažinti tiekėjų maržą.

Žemės ūkio politika tapo gerokai labiau orientuota į rinką, taigi veiklos vykdytojams ir visų pirma žemės ūkio produktų gamintojams tapo svarbiau, kad maisto tiekimo grandinė būtų valdoma tinkamai. Pasiūlymu turėtų būti užtikrinta, kad šie veiklos vykdytojai galėtų konkuruoti sąžiningomis sąlygomis ir tokiu būdu prisidėtų prie bendro grandinės veiksmingumo. Nedraudžiamas nesąžiningas derybinę galią turinčių veiklos vykdytojų verslo

¹ 2016 m. birželio 7 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje (2015/2065(INI)).

² 2016 m. gruodžio 12 d. [Tarybos išvados](#) dėl ūkininkų padėties maisto tiekimo grandinėje stiprinimo ir kovos su nesąžininga prekybos praktika.

³ [COM\(2016\) 32 final](#), 2016 m. rugsėjo 30 d.

elgesys arba nepakankamai veiksmingos teisių gynimo galimybės gali pakenkti ekonominiam grandinę sudarančių veiklos vykdytojų gyvybingumui. Toks nepakankamas valdymas taip pat gali sugriauti bendrą pasitikėjimą maisto tiekimo grandinės subjektų sąžiningumu ir jos veikimu.

Maisto tiekimo grandinė yra nepertraukiama vertikaliai tarpusavyje susijusių rinkų seka. Jai būdingi dideli santykinės derybinės galios skirtumai tarp mažesnių bei vidutinių įmonių ir stambesnių įmonių. Koncentracijos lygis tolesniuose nei pirminė gamyba etapuose yra aukštas visose valstybėse narėse. Kai kuriais atvejais NPP daro poveikį silpnesniems gamintojams, kaip antai žemės ūkio produktų gamintojams, net kai jie tiesiogiai nesusiduria su tokia praktika, nes dėl NPP patiriamos išlaidos maisto tiekimo grandinėje perkeliamos silpniausiai grandžiai, kurią dažnai sudaro ūkininkai. Neigiamas NPP poveikis, daromas tolesnėms grandims, pavyzdžiui, nuo mažmenininko iki perdirbėjo, galiausiai gali pasiekti ūkininkus.

Dvidešimtyje valstybių narių esama specialių apsaugos nuo NPP taisyklių – tai liudija, kad nacionaliniu lygmeniu NPP kelia didelį susirūpinimą. Tačiau NPP problemos sprendimo būdai valstybėse narėse smarkiai skiriasi. Kai kuriose valstybėse narėse specialių apsaugos nuo NPP priemonių nėra arba jos neveiksmingos.

Bendrojoje (sutarčių) teisėje gali būti draudžiama tam tikra praktika ir susidūrusieji su NPP turi galimybę ginti savo teises civilinių bylų teismuose. Tačiau bendrąją sutarčių teisę tiek, kiek ji jos taikymo sritį patenka aptariama praktika, *de facto* gali būti sunku įgyvendinti: silpnesnioji komercinio sandorio šalis dažnai nenori teikti skundo iš baimės, kad bus pakenkta esamiems komerciniams santykiams su stipresniąja šalimi (baimės faktorius).

NPP reglamentavimo metodai valstybėse narėse skiriasi, todėl veiklos vykdytojams taip pat sukuriama nevienodos konkurencijos sąlygos. Pagal dabartinį nenuoseklų metodą veiklos vykdytojams suteikiamos apsaugos nuo NPP mastas priklauso nuo valstybės narės. Dėl skirtingų taisyklių gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų.

Kadangi nėra oficialios ES lygmens koordinavimo struktūros, valstybių narių paskirtų vykdymo užtikrinimo institucijų tarpusavio koordinavimas taip pat labai menkas. O toks koordinavimas galėtų pagerinti vykdymo užtikrinimo praktiką valstybėse narėse.

Savanoriška Tiekimo grandinės iniciatyva⁴ (toliau – TGI) yra privati pramonės iniciatyva, kuria siekiama valdyti NPP. Panašios nacionalinės iniciatyvos įgyvendinamos ir valstybėse narėse kartu su privalomosiomis nacionalinėmis priemonėmis. Nuo pat pradžių TGI atliko svarbų vaidmenį valstybėse narėse didinant informuotumą apie NPP ir skatinant sąžiningą verslo elgesį. Ši iniciatyva vystosi – ją įgyvendinant visai neseniai paskirtas nepriklausomas pirmininkas. Ji sudaro sąlygas veikti forumui, kuriame nesutarimai sprendžiami ankstyvajame etape arba ne ginčo tvarka. Tačiau mažai tikėtina, kad įgyvendinant TGI bus sukurta visapusiška valdymo sistema, dėl kurios taptų nebereikalingos viešojo valdymo priemonės, įskaitant vykdymo užtikrinimą. Dalyvavimas TGI yra savanoriškas, todėl ji apima ne visus maisto tiekimo grandinės veiklos vykdytojus. Pavyzdžiui, mažmenininkai yra TGI nariai, tačiau nei mažmeninės prekybos susivienijimai, nei žemės ūkio produktų gamintojams atstovaujančios organizacijos TGI nedalyvauja. Pastarosios prie šios iniciatyvos neprisijungė, nes ji neužtikrina pakankamo skundą teikiančių šalių konfidencialumo ir nesuteikia galimybės imtis nepriklausomų tyrimų arba taikyti sankcijas⁵. Tačiau žemės ūkio produktų gamintojus atstovaujančios organizacijos dalyvauja nacionalinėse tiekimo grandinės iniciatyvose.

⁴ <http://www.supplychaininitiative.eu/>. TGI oficialiai pradėta 2013 m., tačiau jos „Gerosios patirties principai“ – tam tikras elgesio kodeksas – sukurtas 2011 m.

⁵ 2016 m. sausio mėn. Europos Komisijos [ataskaita](#) Europos Parlamentui ir Tarybai dėl nesąžiningos įmonių tarpusavio prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje (p. 8).

Tam tikri su savanorišku kodeksu susiję apribojimai gali būti ir struktūriniai. Įgyvendinant TGI nėra galimybių taikyti sankcijas ar publikuoti sprendimus (nėra atgrasomojo poveikio). Dviejų subjektų tarpusavio ginčai nėra nagrinėjami taip, kad būtų užtikrinamas skundo teikėjo konfidencialumas, net ankstyvuojant procedūros etapu. Be to, nėra galimybės tyrimus atlikti savo iniciatyva. Žemės ūkio produktų gamintojai ir toliau menkai dalyvauja TGI, nes jiems nerimą kelia veiksmingas vykdymo užtikrinimas. Maža to, savanoriška iniciatyva pati savaime negali išspręsti NPP taisyklių valstybėse narėse fragmentiškumo problemos.

Taigi šiuo direktyvos pasiūlymu siekiama sumažinti NPP atvejų maisto tiekimo grandinėje, visoje ES įvedant bendrą minimalųjį apsaugos standartą, kurį sudarytų trumpas konkrečių draudžiamos NPP pavyzdžių sąrašas. Apsauga taikoma maisto produktų tiekimo grandinės mažiesiems ir vidutiniams tiekėjams, kai jie parduoda maisto produktus pirkėjams, kurie nėra mažosios ar vidutinės įmonės. Ši taikymo sritis padeda siekti bendros žemės ūkio politikos tikslo pagal SESV 39 straipsnį – užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį.

Minimaliesiems vykdymo užtikrinimo reikalavimams skirtomis nuostatomis, taikomomis nacionalinėms kompetentingoms institucijoms, sustiprinamas siūlomos tvarkos atgrasomasis pobūdis. Paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas, yra vykdymo užtikrinimo institucijų tarpusavio koordinavimo mechanizmas, kuriam sąlygas sudarys Komisija ir kuris suteiks galimybę keistis duomenimis, susijusiais su vykdymų pažeidimų tyrimų skaičiumi bei rūšimi, ir kuris leis sukurti keitimosi gerąja patirtimi forumą, kad būtų galima pagerinti vykdymo užtikrinimo veiksmingumą.

Siūlomos priemonės papildo esamas valstybių narių taikomas priemones ir TGI elgesio kodeksą (minimalaus suderinimo metodus).

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Horizontaliųjų ES taisyklių dėl apsaugos nuo įmonių vienu kitoms taikomos NPP kol kas nėra. Sąžininga rinkos veikla įmonių tarpusavio santykių kontekste yra konkretus Direktyvos 2006/114/EB tikslas, kurioje kalbama apie klaidinančią praktiką ir lyginamosios reklamos reikalavimus. Tačiau toje direktyvoje nustatytos nuostatos nenagrinėja šiame pasiūlyme nustatytos įmonių tarpusavio prekybos praktikos.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Konkurencijos teisės taikymo sritis skiriasi nuo NPP taisyklių taikymo srities. NPP yra vienašalė praktika, kuri daugeliu atveju nereiškia konkurencijos taisyklių pažeidimo, nes tokiam pažeidimui reikia, kad subjektas užimtų dominuojančią padėtį konkrečioje rinkoje ir būtų nustatytas visai rinkai poveikį darantis piktnaudžiavimas ta padėtimi. Palyginti, apsaugos nuo NPP taisyklės taikomos bet kuriuo nelygios derybinės galios atveju (daugeliu atveju dominuojančios padėties rinkoje nėra) ir jomis draudžiama įmonėms primesti savo prekybos partneriams sąlygas, kurios laikomos nepagrįstomis, neproporcingomis ar neapartomis, arba gauti ar mėginti gauti iš jų tokias sąlygas (nebūtinai darant poveikį visai rinkai). Taigi NPP taisyklės derės su ES konkurencijos taisyklėmis ir jas papildys.

Dėl skirtingo reglamentavimo ir nepakankamos apsaugos panašiais į NPP atvejais imtasi ES iniciatyvų įmonių santykių su vartotojais apsaugos srityje. Kai kurios valstybės narės išplėtė tokių taisyklių taikymo sritį, kad jos apimtų ir nacionalinius įmonių tarpusavio santykius. ES įmonių santykius su vartotojais reglamentuojančių taisyklių koncepcijai iš tiesų būdingos atitinkamos valstybėse narėse taikomų apsaugos nuo NPP taisyklių, kuriomis reglamentuojami įmonių tarpusavio sandoriai, ypatybės, būtent dėmesys santykinai silpnesnėms komercinio sandorio šalims.

Pavėluotų mokėjimų direktyvoje (2011/7/ES) numatyta, kad, įmonėms tarpusavyje vykdant komercinius sandorius, sutartyje nustatytas mokėjimo terminas neturėtų viršyti 30 kalendorinių dienų, su galimybe pratęsti tą terminą iki 60 dienų, jeigu sutartyje nėra aiškiai susitarta dėl kito termino ir jei jis nėra labai nesąžiningas kreditoriaus atžvilgiu. Taigi tai, kad įmonių tarpusavio sandoriuose nenustatytas privalomas maksimalus terminas, dažnai panaudojama tam, kad būtų nustatyti mokėjimo terminai, kurie yra kur kas ilgesni, nei patiktų kreditoriui, arba kurių nepateisina prekybos praktika arba sutarties pobūdis. Dėl šios priežasties pasiūlymu siekiama nustatyti maksimalų 30 kalendorinių dienų mokėjimo terminą įmonių tarpusavio komerciniuose sandoriuose, susijusiuose su maisto produktų pirkimu ir pardavimu. Šis terminas privalomas ir negali būti viršijamas jokiais aplinkybėmis. Šis pasiūlymas yra *lex specialis*, skirtas į šios direktyvos taikymo sritį patenkančių sutarčių mokėjimo terminams, tačiau pasitaikius pavėluotam mokėjimui visais atvejais ir toliau taikomos Pavėluotų mokėjimų direktyvos nuostatos, visų pirma dalys, susijusios su mokėjimais ir palūkanų normomis, kompensavimu, nesąžiningomis sutarties sąlygomis ir praktika, pagreitintomis procedūromis gaunant mokėjimo nurodymus, taip pat mokėjimo grafikais ir nuosavybės teisės išlaikymu.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Vienas iš pagrindinių BŽŪP tikslų yra užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį (SESV 39 straipsnis). Tai, kad ES konstituciniu būdu pabrėžiama gamintojo gerovė, būdinga tik žemės ūkio sektoriui – iš to galima spręsti, kad BŽŪP tenka visapusiška atsakomybė už Europos žemės ūkį. Sutartyje įvardijami dar keturi BŽŪP tikslai, t. y. didinti žemės ūkio našumą, stabilizuoti rinkas, garantuoti pakankamą tiekimą ir užtikrinti vartotojams priimtinas kainas.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 39 straipsnyje nurodyta, kad bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) turi užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, taip pat didinti žemės ūkio našumą, stabilizuoti rinkas, garantuoti pakankamą tiekimą ir užtikrinti vartotojams priimtinas kainas. SESV 40 straipsnyje nustatyta, kad bendro rinkos organizavimo forma turi pašalinti gamintojų diskriminaciją. SESV 43 straipsnyje nurodyta, kad bendro rinkos organizavimo forma turi garantuoti Sąjungoje prekybos sąlygas, panašias į esamas nacionalinėje rinkoje.

Nenuoseklios valstybėse narėse taikomos apsaugos nuo NPP taisyklės arba jų stoka gali pakenkti tikslui užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį. NPP kelia pavojų žemės ūkio produktų gamintojų pelningumui ir daro tolesnį neigiamą poveikį jų rinkos pajamoms. Todėl NPP valdymas priklauso principinei BŽŪP sričiai.

Tai, kad nėra NPP reglamentuojančios bendros sistemos, sudaro priešpriešą kitoms pagal BŽŪP valdomoms sritims, kurios turi tiesioginę reikšmę veiklos vykdytojams, kaip antai konkurencijos taisyklėms, valstybės pagalbos taisyklėms ir prekybos standartams. Šiose srityse įgyvendinant bendro rinkos organizavimo principą taikomos nustatytos rinkos sąlygos, su kuriomis susiduria ES veiklos vykdytojai, svarbios bendros taisyklės (Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013), kuriomis prisidedama prie ekonominės bei socialinės sanglaudos ir vienodų sąlygų bendrojoje rinkoje užtikrinimo.

Remiantis SESV 38 straipsnio 2 ir 3 dalimis, BŽŪP pirmiausia taikoma SESV I priede išvardytiems žemės ūkio produktams. Tačiau Europos Sąjungos Teisingumo Teismas aiškiai patvirtino, kad į SESV I priedą (tame priede nurodyti produktai pagal Sutartį laikomi žemės ūkio produktais) neįtrauktiems maisto produktams gali būti taikomi aktai, priimti pagal SESV

43 straipsnį, jei tai padeda siekti vieno ar kelių BŽŪP tikslų ir jei tai iš principo taikoma žemės ūkio produktams⁶.

Be to, laikantis požiūrio, pagal kurį ginami žemės ūkio produktų gamintojai ir jų asociacijos (kooperatyvai ir kitos gamintojų organizacijos), taip pat reikia atsižvelgti į netiesioginį neigiamą poveikį, kurį jie gali patirti dėl NPP, pasitaikančios tolesniuose maisto tiekimo grandinės etapuose, t. y. kurį gali patirti veiklos vykdytojai, kurie nėra ūkininkai, tačiau kurie dėl silpnos derybinės pozicijos tolesniuose grandinės etapuose yra pažeidžiami NPP. Apsauga nuo NPP, taikoma tolesnės grandies tiekėjams, neleidžia ūkininkams patirti nenumatytų padarinių dėl prekybos perorientavimo į investuotojui priklausančius konkurentus (pavyzdžiui, perdirbimo etape), kuriems apsauga nėra taikoma (pvz., mažesnė teisinė rizika, kad pirkėjai bus kaltinami dėl NPP).

Atsižvelgiant į tai, SESV 43 straipsnis, kuriuo Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikiamos teisinės galios nustatyti bendro žemės ūkio rinkų organizavimo formą ES, iš esmės gali būti teisinis pagrindas priemonėms, apimančioms NPP, pasitaikančią maisto tiekimo grandinėje prekiaujant maisto produktais, kuriuos gamina žemės ūkio produktų gamintojai.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Nėra jokių bendrų ES taisyklių, kuriomis būtų nustatytas minimalusis Europos apsaugos standartas, kuriuo būtų suvienodinamos ar suderinamos skirtingos valstybėse narėse NPP taikomos priemonės. Kadangi ES lygmens priemonių nėra, valstybėms narėms stinga koordinavimo mechanizmų, kurie leistų suvienodinti minėtas jose taikomas priemones, o jos pačios taip pat nesiima aiškių iniciatyvų dėl tų priemonių tarpusavio suderinimo. Nepaisant Komisijos komunikatuose pateiktų rekomendacijų, vis dar nėra apsaugos nuo NPP valstybėse narėse minimaliojo standarto.

Kai kuriose valstybėse narėse nėra jokių specialių taisyklių, kuriomis būtų užtikrinama apsauga nuo NPP. Kitos nesprendžia svarbių klausimų, susijusių su veiksmingu vykdymo užtikrinimu NPP srityje. Dėl to pažeidžiami veiklos vykdytojai, visų pirma žemės ūkio produktų gamintojai, yra nepakankamai apsaugomi. Be to, savanoriški kodeksai (įskaitant TGI) – tiek, kiek jie taikomi valstybėse narėse, – nepaisant teigiamo jų poveikio privataus NPP valdymo srityje, negali veiksmingai pakeisti viešojo valdymo priemonių.

Taigi nepakankamos apsaugos nuo NPP problemai spręsti būtina imtis ES priemonių ir nustatyti bendrą visoje ES taikomą minimalųjį standartą. Po ne vienus metus trukusių diskusijų, analizės ir rekomendacijų, dėl kurių padėtis pagerėjo tik iš dalies, priemonė, galinti visoje ES užtikrinti tokį apsaugos (įskaitant koordinavimą ir vykdymo užtikrinimą) minimalųjį standartą, yra ES teisės aktai.

ES taisyklių veiksmingumą užtikrins minimalusis standartas, kuris bus bendras valstybėse narėse ir kuriuo bus sukurta apsauga tose valstybėse narėse, kuriose šiuo metu nėra nuo NPP saugančių taisyklių. Pasirinktas metodas yra proporcingas atsižvelgiant į problemą, su kuria susiduriama, ir į valstybėse narėse galiojančias priemones. Juo nėra nustatoma visapusiška ES sistema, padedanti valdyti NPP valstybėse narėse. Laikantis minimalaus suderinimo požiūrio, juo veikiau sudaromas trumpas akivaizdžiai nesąžiningos prekybos praktikos pavyzdžių sąrašas, o valstybėms narėms paliekama laisvė išlaikyti arba numatyti platesnio užmojo priemones. Platesnio užmojo nacionalinės NPP taisyklės ir savanoriški kodeksai (kaip antai TGI) nebus pakeisti, bet veikiau papildyti. Todėl tikimasi, kad minimalusis ES standartas ne panaikins tokios tvarkos privalumus, bet padės pasiekti sinergiją. Antra, direktyvos pasiūlyme nustatomi veiksmingi vykdymo užtikrinimo įgaliojimai, kurie pasirodė esantys veiksmingi sprendžiant baimės faktoriaus problemą, taip pat stiprinant atgrasomąjį poveikį ir gerinant

⁶ 2009 m. liepos 2 d. Europos Teisingumo Teismo sprendimas, byla [C-343/07](#), 50–51 punktai.

teisių gynimo galimybes valstybėse narėse. Vėlgi, taikomas metodas susijęs su minimaliu suderinimu ir jį taikant remiamasi ne centralizuota vykdymo užtikrinimo institucija, o valstybių narių paskirtomis vykdymo užtikrinimo institucijomis. Trečia, direktyvos pasiūlyme taip pat numatyta sukurti vykdomą užtikrinančių institucijų koordinavimo tinklą, kuriam sąlygas sudarys Komisija ir kuris suteiks galimybę keistis geriausia vykdymo užtikrinimo patirtimi ir sukurs platformą, kuria remiantis būtų aptariamoms ir geriau taikomoms apsaugos nuo NPP taisyklės. JK bakalėjų kodekso arbitro (angl. *Grocery Code Adjudicator*) patirtis, sukaupia užtikrinant, kad būtų laikomasi apsaugos nuo NPP taisyklių, rodo, kad veiksminga apsaugos tvarka gali sumažinti NPP atvejų skaičių ir padėti veiksmingiau ginti teises.

ES lygmens priemonės, papildančias valstybių narių tvarką ir TGI, sudaro bendros apsaugos nuo NPP taisyklės, kurių tikslas – gerinti maisto tiekimo grandinės valdymą ir kuriomis taip pat siekiama deramo žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygio užtikrinimo tikslo (SESV 39 straipsnis). Taikant tokį metodą vykdomas dalinis (minimalus) suderinimas ir atsižvelgiama į teigiamą rinkos veikiamų šalių sutartinių susitarimų poveikį. Kadangi NPP atvejų pasitaiko visoje maisto produktų tiekimo grandinėje ir jų poveikį veikiausiai junta žemės ūkio produktų gamintojai, tikslinga visoje grandinėje imtis visapusiškų veiksmų dėl NPP.

- **Proporcingumo principas**

Poveikio vertinime aptariami galimybių rinkiniai skiriasi priklausomai nuo jų užmojo. Kalbant apie jų tinkamumą veiksmingai spręsti problemą, iš principo jie visi tinkami nustatytiems tikslams pasiekti, t. y. sumažinti NPP atvejų skaičių ir išspręsti nepakankamos apsaugos klausimą. Atsižvelgiant į tai, ES rekomendacijų poveikis siektiniams tikslams yra tik ribotas. 2014 ir 2016 m. Komisijos rekomendacijos valstybėms narėms ir TGI dalyviams nebuvo visapusiškai įgyvendintos iš dalies dėl to, kad tam tikri rezultatai gali priklausyti nuo bendro privalomo metodo. Taigi šioje direktyvoje pasirinktas metodas yra veiksmingesnis siekiant bendro minimalaus apsaugos lygio užtikrinimo valstybėse narėse tikslo ir, kaip matyti iš tam tikrų valstybių narių pavyzdžių, jis gali padėti išspręsti kai kurias nustatytas su NPP susijusias problemas, įskaitant problemas, susijusias su vykdymo užtikrinimo trūkumais. Be to, panašu, kad mažiau intervencinės priemonės nebūtų tokios pat veiksmingos tikslui pasiekti.

Visi metodo, kurio laikomasi, aspektai yra apgalvoti, todėl jis yra proporcingas siektinam tikslui. Siūlomas dalinis, o ne visiškas suderinimas. Valstybės narės ir toliau galės turėti savo apsaugos nuo NPP taisykles, griežtesnes už minimalųjį apsaugos standartą, kurį šioje direktyvoje siekiama nustatyti (pagal taikomą ES teisę). Maža to, direktyvoje siūlomas metodas pagrįstas decentralizuotu vykdymo užtikrinimu valstybėse narėse. Direktyva papildo esamas taisykles, įskaitant tas, kurios buvo nustatytos įgyvendinant savanoriškas iniciatyvas, tokias kaip TGI. Taigi direktyvoje nesiekiama nustatyti visų praktikos, kuri galėtų būti laikoma NPP, pavyzdžių, bet sudaromas trumpas draudžiamos NPP pavyzdžių sąrašas. Apsaugos aprėptis maisto tiekimo grandinėje apsiriboja mažaisiais ir vidutiniais tiekėjais, taigi nėra kišamasi į komercinius santykius stambių subjektų, kurių atveju NPP poveikis mažiau tikėtinas arba kurie geba pasipriešinti nederamam NPP spaudimui ir kurių baimės faktorius, aptariamas poveikio vertinimo ataskaitoje, neveiktų taip, kaip jis veikia mažuosius ir vidutinius veiklos vykdytojus.

Proporcingumo principas aptiriamas poveikio vertinimo 3.2 ir 3.3 skirsniuose. Tinkamiausios galimybės, dėl kurios pasiūlymas taptų proporcingas pirmiau minėta prasme, ypatybės aptiriamos 5 ir 6 skirsniuose, taip pat 8 skirsnyje, kuriame tinkamiausia galimybė pristatoma.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pasirinkta priemonė yra direktyva, nes privalomos teisinės galios neturintys teisės aktai gali būti neveiksmingi siekiant užtikrinti pageidaujamas minimalias vienodas sąlygas. Pasirenkant direktyvą kaip atitinkamą apsaugos nuo NPP taisyklėms įgyvendinti skirtą priemonę taip pat atsižvelgta į subsidiarumo principą: direktyva suteikia valstybėms narėms galimybę minimalią apsaugą įtraukti į savo nacionalinės teisės sistemą taip, kad ji būtų suderinama su jų pasirinktais įstatymais ir kitais teisės aktais.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Kadangi NPP skirtų ES teisėkūros priemonių dar nėra, šiuo etapu neįmanoma pateikti įrodymais pagrįsto vertinimo, kaip veikia ES priemonės. Tačiau kai kurios valstybės narės atliko savo NPP politikos veiksmingumo ir efektyvumo *ex ante* arba *ex post* vertinimus.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Konsultacijų procesas apėmė konsultacijas dėl įžanginio poveikio vertinimo, viešas konsultacijas, tikslines konsultacijas su maisto tiekimo grandinės suinteresuotosiomis šalimis (su maisto tiekimo grandinės įmonėmis ir vartotojų organizacijomis), konsultaciją su valstybėmis narėmis, akademinį seminarą apie NPP maisto tiekimo grandinėje (jį surengė Jungtinis tyrimų centras), *ad hoc* susitikimus su maisto tiekimo grandinės suinteresuotosiomis šalimis ir renginius su BŽŪP pilietinės visuomenės dialogo grupėmis. Konsultacijų procesu visų pirma siekta surinkti įrodymų, kuriais būtų grindžiama poveikio vertinimo ataskaita.

Suinteresuotosios šalys ragintos teikti pastabas ir įrodymus, susijusius su problemos apibrėžimu, politikos tikslais, būtinybe imtis ES lygmens veiksmų, politikos galimybėmis, taip pat su tikėtiniu politikos galimybių poveikiu ir įgyvendinimo klausimais, įskaitant stebėseną ir vykdymo užtikrinimą.

Suinteresuotosios šalys iš esmės teigė, kad maisto tiekimo grandinėje NPP atvejų pasitaiko dažnai ir jie daro žalą ir kad jos (išskyrus mažmeninės prekybos sektorius) remia teisinius ES lygmens veiksmus, įskaitant minimaliuosius vykdymo užtikrinimo standartus. (Stambūs) mažmenininkai nesutiko, kad NPP plačiai paplitusi, ir ES lygmens priemonėms prieštaravo. Vartotojų organizacijos konsultacijų procese dalyvavo ribotai, tačiau išreiškė susidomėjimą dalyvauti teisėkūros etape.

90 proc. viešų konsultacijų respondentų sutiko arba iš dalies sutiko, kad maisto tiekimo grandinėje pasitaiko praktikos, kurią būtų galima laikyti NPP. Panašūs rezultatai iš esmės gauti visose suinteresuotųjų šalių (gamintojų, perdirbėjų, prekybininkų, mokslininkų ir kt.) grupėse, išskyrus mažmeninės prekybos sektorius (12 proc. sutiko arba iš dalies sutiko, kad maisto tiekimo grandinėje esama NPP). Per konsultacijas nustatyta didžiausią žalą daranti praktika iš esmės sutapo su praktika, nustatyta TGI „Gerosios patirties principuose“. Iš viso 87 proc. respondentų manė, kad Europos Sąjunga turėtų imtis veiksmų (kartu su valstybėmis narėmis – 58 proc. arba ES viena – 29 proc.). Respondentai įvardijo šiuos svarbiausius su vykdymo užtikrinimo veiksmingumu susijusius aspektus: tyrimų ir išvadų skaidrumą (94 proc.), galimybę taisyklių pažeidimo atveju skirti baudas (93 proc.), galimybę teikti kolektyvinius skundus (92 proc.), galimybę gauti ir nagrinėti konfidencialius skundus (89 proc.), kompetentingos institucijos paskyrimą (89 proc.) ir galimybę savo iniciatyva atlikti tyrimus (73 proc.).

Suinteresuotųjų šalių nuomonės įtrauktos į poveikio vertinimo analizės tekstą ir direktyvos pasiūlyme į jas atsižvelgta. Nors dauguma suinteresuotųjų šalių ragino užtikrinti plataus masto reglamentavimą, taikomą įvairių rūšių NPP maisto tiekimo grandinėje, Komisijos pasiūlyme laikytasi siauresnio požiūrio ir į jį įtraukta tik nedaugelis itin didelę žalą darančių NPP rūšių. Komisija iš esmės pritaria daugeliui suinteresuotųjų šalių, kad patikimi valstybių narių institucijų vykdymo užtikrinimo pajėgumai ir vykdymo užtikrinimo koordinavimas ES lygmeniu yra svarbūs.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Be pirmiau aprašytų konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis, poveikio vertinimo analizė buvo grindžiama įvairiomis mokslinėmis, teisinėmis ir taikomosiomis žiniomis. Siekiant nustatyti bazinio lygio scenarijų, iš valstybių narių surinktą informaciją apdorojo ir analizavo išorės teisės specialistai. Iš valstybių narių taip pat buvo renkama papildoma su galimu galimybių poveikiu susijusi informacija ir viešai prieinama informacija. Apibendrintai galima pasakyti, kad poveikio vertinimo įrodymų bazę sudaro per minėtas konsultacijas gauti duomenys ir informacija, taip pat akademinio seminaro, techninės atskaitos ir nepriklausomų literatūros apžvalgų duomenys ir informacija, taip pat duomenys ir informacija, gauti keičiantis informacija su valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis, turinčiomis NPP reglamentavimo patirties. Pavyzdžiui, JK konkurencijos komisija savo 2008 m. ataskaitoje „Bakalėjos prekių tiekimas JK rinkos tyrime“ (angl. „The supply of groceries in the UK market investigation“) nustatė, kad tam tikra NPP gali daryti neigiamą poveikį konkurencijai ir vartotojų gerovei. Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD užsakymu 2016 m. „Aretė“ atliktame tyrime nagrinėjamas TGI ribotumas šalinant NPP apraiškas. 2013 m. NPP ataskaitoje SEO patvirtino, kad NPP byloje tam tikras vaidmuo tenka keršto baimei.

Be to, poveikio vertinime panaudotos vidaus ekspertų – Jungtinio tyrimų centro (ypač jo Žemės ūkio ekonomikos skyriaus) mokslininkų ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD dirbančių ekonomikos ir teisės specialistų – žinios.

Akademinis seminaras apie NPP maisto tiekimo grandinėje

2017 m. liepos mėn. JTC kartu su Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD surengė seminarą tema „Nesąžiningos prekybos praktika maisto tiekimo grandinėje“. Daugiau nei dvylika šio seminaro dalyvių atvyko iš visos ES universitetų, taip pat iš JAV.

Remdamasis seminaro išvadamis ir padedamas seminaro mokslinių pranešėjų, JTC parengė techninę ataskaitą, kurioje patvirtinama, kad maisto tiekimo grandinėje esama NPP, ir pateikiama nuorodų į platų šios srities reglamentavimo ir analitinį darbą.

Nacionalinių apsaugos nuo NPP taisyklių valstybėse narėse tyrimas

Taikydama klausimyno metodą, Komisija surinko valstybių narių atsiliepimus apie jų patirtį taikant apsaugos nuo NPP taisykles ir apie duomenis bei informaciją, kuriais jos galėtų pasidalyti šiuo atveju. Visų pirma valstybių narių buvo paprašyta i) atnaujinti informaciją apie esamus NPP srities nacionalinės teisės aktus, jų įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, kuri buvo surinkta atliekant ankstesnį 2015 m. tyrimą, ii) pasidalyti informacija iš poveikio vertinimo, kurį jos galėjo parengti, kad galėtų priimti sprendimus dėl nacionalinių apsaugos nuo NPP taisyklių, ir iii) pateikti duomenų ir informacijos apie viešojo administravimo institucijų administracines išlaidas, patirtas įvedant nacionalines apsaugos nuo NPP taisykles.

Valstybių narių atsakymais buvo pasinaudota rengiant apžvalgą „Specialiosios taisyklės, susijusios su valstybių narių įmonių vienu kitoms taikoma nesąžiningos prekybos praktika mažmeninės prekybos tiekimo grandinėje“ (F. Cafaggi ir P. Iamiceli, poveikio vertinimo F priedas). Be to, rengdamas poveikio vertinimą ir formuluodamas įvairias galimybes, Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD naudojo valstybių narių pateiktus administracinių išlaidų, patirtų

įvedant nacionalines apsaugos nuo NPP taisykles ir užtikrinant, kad jų būtų laikomasi, vertinimus.

NPP reglamentavimo poveikio analizė

Konkurencijos GD vyriausiasis ekonomistas pateikė prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje reglamentavimo galimo poveikio analizę, be kita ko, nustatė galimus įvairių rūšių praktikos reglamentavimo privalumus ir trūkumus (veiklos vykdytojams ir vartotojams).

• **Poveikio vertinimas**

2018 m. vasario 21 d. Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD poveikio vertinimą pateikė Reglamentavimo patikros valdybai. 2018 m. vasario 23 d. Reglamentavimo patikros valdyba pateikė neigiamą nuomonę. Valdyba pareikalavo atlikti tolesnį darbą ir paprašė poveikio vertinimo ataskaitą pateikti dar kartą. Valdyba nustatė keletą trūkumų, kuriuos peržiūrėtoje redakcijoje reikėjo pašalinti. 2018 m. kovo 5 d. Reglamentavimo patikros valdybai pateikta peržiūrėta poveikio vertinimo ataskaitos redakcija, 2018 m. kovo 12 d. valdyba pateikė antrąją – teigiamą – nuomonę su išlygomis. Valdybos rekomendacijų apžvalga ir padaryti pakeitimai pateikti poveikio vertinimo 1 priede.

Poveikio vertinimo 5 skirsnyje pateiktos ir aptartos įvairios politikos galimybės. Po to tos galimybės įvertintos ir sujungtos į kelis tikėtinų diferencijuotų galimybių rinkinius (6.4 skirsnis). 8 skirsnyje pateiktas tinkamiausių galimybių rinkinys. E priede aprašyta taikyta metodika ir tų rinkinių veiksmingumo bei efektyvumo ir pagrindinių jų elementų vertinimas.

Kalbant apie politikos galimybių elementus svarbūs toliau pateikti argumentai. Smulkmenišką apsaugos nuo NPP taisyklių ES maisto tiekimo grandinėje suderinimas, remiantis turimais duomenimis, būtų nepagrįstas. Taikant dalinio suderinimo su esminėmis apsaugos nuo NPP taisyklėmis metodą galima atsižvelgti į griežtesnes valstybių narių apsaugos nuo NPP taisykles ir kartu nustatyti bendrą ES taikomą apsaugos minimalųjį standartą, kuris padėtų siekti tikslo sumažinti NPP atvejų skaičių.

Bendroji nuostata, draudžianti NPP, padėtų sukurti bendrą apsaugos nuo NPP standartą valstybėse narėse. Tokia nuostata valstybių narių institucijų būtų aiškinama kiekvienu konkrečiu atveju, tačiau būtų tikimasi vienodo taikymo. Taigi bendroji nuostata galėtų *de facto* reikšti tokį suderinimo laipsnį, kuris galėtų sukelti įtampą dėl valstybėse narėse esančios tvarkos, dažnai grindžiamos savarankiška teise nustatyti bendruosius nacionalinius draudimus. Konkrečios NPP draudimas – šiame direktyvos pasiūlyme taikomas metodas – neturi šio plataus *de facto* suderinimo poveikio. Konkrečiai suformuluoti draudimai, skirti konkrečiai NPP, taip pat sumažins teisinį netikrumą (kuris galėtų kilti dėl bendresnio pobūdžio draudimo) sudarant komercinius sandorius. Taisyklių konkretumu siekiama, kad veiklos vykdytojai galėtų jas nuspėti, o institucijos, kurioms pavestas vykdymo užtikrinimas, – jas vykdyti.

Būtina atskirti praktiką, kuri aiškiai ir nedviprasmiškai numatyta šalių sudarytoje tiekimo sutartyje prieš pradėdamas sandorį, ir praktiką, kuri vykdoma po sandorio pradžios ir dėl kurios nebuvo iš anksto aiškiai ir nedviprasmiškai susitarta. Pirmoji praktikos kategorija, priešingai nei antroji kategorija, veikiausiai turėtų užtikrinti veiksmingumą. Taigi, šiame pasiūlyme apibrėžiant tam tikrą NPP, atsižvelgiama į šalių sutartinius susitarimus, nebent pagrįstai galima laikyti, kad jie neužtikrina veiksmingumo, pavyzdžiui, jeigu juose stipresnei šaliai suteikiama neaiški ir neapibrėžta galia vienašališkai priimti sprendimus dėl tokios praktikos tam tikru momentu po sandorio pradžios (nenuspėjamumas) arba jeigu tam tikra praktika dėl savo pobūdžio yra nesąžininga.

Siūlomos apsaugos nuo NPP taisyklės orientuotos į SESV I priede išvardytus maistui skirtus produktus, taip pat į perdirbtus žemės ūkio produktus, kuriais prekiaujama visoje maisto

tiekimu grandinėje. Taigi jos apima visus maisto produktus, kuriais prekiaujama. Jei tokius produktus grandinėje perka pirkėjai, kurie nėra mažosios arba vidutinės įmonės, jie turi laikytis ES apsaugos nuo NPP taisyklių. Tokia plati taikymo sritis dera su TGI taikomu požiūriu ir su valstybėse narėse taikomomis apsaugos nuo NPP taisyklėmis. Jeigu taisyklės būtų taikomos tik I priede išvardytiems žemės ūkio produktams, kiltų iškraipymų tiekimo grandinėje rizika, o tai galėtų daryti neigiamą poveikį prekybai žemės ūkio produktais ir žemės ūkio produktų gamintojams.

Tikslinę maisto tiekimo grandinės mažųjų ir vidutinių tiekėjų apsaugą pateisina tai, kad jie, neturėdami derybinės galios, dažnai patys negali apsiginti nuo NPP. Priemonės, darančios įtaką stambesnių veiklos vykdytojų tarpusavio sutartiniams santykiams, taip pat gali turėti nenumatytų neigiamų pasekmių. Todėl, nors poveikio vertinime NPP apibrėžta atsižvelgiant į absoliučius sąžiningumo aspektus, tikslinė apsauga šiuo etapu yra proporcingesnė. Atitinkamai taisyklės turi būti taikomos maisto tiekimo grandinės pirkėjams, kurie nėra mažosios arba vidutinės įmonės, nes jų derybinė galia mažesnių veiklos vykdytojų atžvilgiu gali paskatinti juos taikyti NPP.

Įrodyta, kad tam tikri institucijų, atsakingų už NPP taisyklių stebėseną, procesiniai įgaliojimai (ir visų pirma tokios institucijos egzistavimas) turi reikšmės veiklos vykdytojų suvokimui, kad esama veiksmingo vykdymo užtikrinimo ir kad jis padeda tinkamai šalinti pagrindines priežastis tais atvejais, kai nukentėjusieji nuo NPP negina savo teisių (baimės faktorius). Todėl valstybės narės turi paskirti kompetentingą instituciją, kuri užtikrintų apsaugos nuo NPP taisyklių vykdymą ir kuriai būtų suteikti tam tikri minimalieji vykdymo užtikrinimo įgaliojimai, sekant valstybėse narėse galiojančios tvarkos geriausios patirties pavyzdžiais.

Kartu su ES taisyklėmis turėtų būti parengtas kompetentingų institucijų tarpusavio koordinavimo mechanizmas, kuriuo būtų užtikrinamas koordinuotas tų taisyklių taikymas ir kuris sudarytų sąlygas keistis geriausios patirties pavyzdžiais. Svarbu ir tai, kad jis padėtų rinkti duomenis valstybėms narėms teikiant ataskaitas, kuriais būtų galima remtis vėliau peržiūrint priemones. Komisija sudarys palankias sąlygas tinklui – rengs metinius susitikimus, grindžiamus valstybių narių kompetentingų institucijų pateiktomis metinėmis ataskaitomis.

Kalbant apie apsaugos nuo NPP taisyklių poveikį, veiklos vykdytojų gausimą naudą tiksliai kiekybiškai įvertinti sudėtinga. Tačiau kiekviena tikslinė NPP turi aiškų neigiamą poveikį veiklos vykdytojų rezultatams, nes ji susijusi su nederamai perleidžiama rizika ir sukuria netikrumą, t. y. sudaro išlaidų, kurios konkurencinėse rinkose nebūtų jų verslo dalis. Beveik visi daugelio apklausų, kuriomis remtasi šiame poveikio vertinime, respondentai vieningai reiškia susirūpinimą dėl NPP atvejų ir jų žalos ir tikisi teigiamo viešų (ES) apsaugos nuo NPP taisyklių poveikio ir veiksmingo jų vykdymo užtikrinimo. Pavyzdžiui, JK bakalėjų kodekso arbitras teigia, kad ši priemonė padeda veiksmingai mažinti NPP atvejų skaičių.

NPP daromos žalos įvertinimas pateiktas poveikio vertinimo 2.5 ir 6.2.1 skirsniuose. Remiantis 2013 m. žemės ūkio produktų gamintojų ir žemės ūkio kooperatyvų tyrimu (kuris pagrįstas plačiąja NPP apibrėžtimi), įvertinta žala dėl NPP sudarė daugiau nei 10 mlrd. EUR per metus. 2011 m. tyrime (kuris pagrįstas plačiąja NPP apibrėžtimi) dalyvavę maisto produktų gamintojai pranešė, kad su NPP susijusios išlaidos sudarė 0,5 proc. jų apyvartos, o tai, ekstrapoliavus bendrai tų metų maisto pramonės apyvartai, prilygtų 4,4 mlrd. EUR.

Naudą, kurios tikimasi sumažinus NPP atvejų skaičių, būtų galima laikyti išlaidomis, patiriamomis tų stipresniųjų veiklos vykdytojų, kurie anksčiau taikė NPP, tačiau kurie dėl apsaugos nuo NPP taisyklių tokios praktikos privalėtų nebetaikyti. Tačiau, atsižvelgiant į socialinius sąžiningumo aspektus, nauda, gaunama tiekėjų atžvilgiu taikant NPP, pirmiausia

laikoma nepateisinama. Tai reiškia, kad nauda, gaunama uždraudus NPP, nusveria šią specifinės formos „žalą“.

Pagrindines veiklos vykdytojams, kuriems taikomos apsaugos nuo NPP taisyklės, tenkančias išlaidas sudarytų reikalavimų laikymosi išlaidos. Šiuo atveju reikalavimų laikymosi išlaidos paprastai yra išlaidos, susijusios tik su mokymu ir taisyklių laikymusi. Pagal siūlomas apsaugos nuo NPP taisykles nereikalaujama, kad veiklos vykdytojai vykdytų tam tikrą veiklą, pagal jas tik uždraudžiamas tam tikras elgesys, kuris laikomas nesąžiningu. Be to, pasirašiusieji TGI jau patyrė reikalavimų laikymosi išlaidų, susijusių su TGI savanoriško kodekso laikymusi. Pavyzdžiui, vienas stambus mažmenininkas skyrė 200 000 EUR sumą vienkartinėms personalo mokymo priemonėms, susijusioms su TGI elgesio kodeksu.

Manoma, kad apsaugos nuo NPP taisyklių dalinis suderinimas ES lygmeniu turės ribotą poveikį vartotojams. Per viešas konsultacijas veiklos vykdytojai apskritai nenurodė, kad NPP (pvz., pagal TGI) galėtų suteikti privalumų vartotojui, pavyzdžiui, dėl mažesnių vartotojų kainų, kurios tampa įmanomos dėl maržų, gautų taikant NPP ankstesnės grandies tiekėjams. Kartais teigiama, kad draudimas parduoti mažesne kaina nei savikaina neigiamai veikia vartotojų kainas, tačiau tai į poveikio vertinimą neįtraukta. Konsultacijose dalyvavusios vartotojų organizacijos pritaria viešoms apsaugos nuo NPP taisyklėms, nes mano, kad NPP vartotojų kainoms ilgainiui daro neigiamą poveikį.

Valstybės narės turės perkelti apsaugos nuo NPP taisykles į nacionalinę teisę. Pasirinkus direktyvą valstybėms narėms suteikiama galimybė savo nuožiūra ją perkelti į nacionalinę teisę. Valstybėms narėms nedraudžiama priimti ir savo teritorijoje taikyti griežtesnius nacionalinius įstatymus, ginančius mažuosius ir vidutinius pirkėjus, taip pat konkrečiai šioje direktyvoje nurodytus tiekėjus. Daugelį metų valstybės narės NPP taikė daug įvairių teisinių priemonių. Taigi dauguma valstybių narių jau yra nustačiusios NPP valdymo sistemą. ES apsaugos nuo NPP taisyklių poveikis valstybių narių teisės aktams priklausys nuo esamų nacionalinių taisyklių (jų taikymo srities). Tais atvejais, kai nėra jokios sistemos, valstybės narės turės įgyvendinti naujas priemones, be kita ko, paskirti vykdymo užtikrinimo instituciją. Tačiau (kaip matyti iš kai kurių valstybių narių) galima išplėsti esamos institucijos (pvz., nacionalinės konkurencijos institucijos) įgaliojimus. Taigi šios įgyvendinimo išlaidos tam tikru mastu gali sumažėti dėl dabartinių struktūrų valstybėse narėse ir tokiu būdu išlikti ribotos. Pavyzdžiui, einamosios išlaidos JK bakalėjų kodekso arbitrai 2015–2016 finansiniais metais sudarė 1 786 000 GBP, o 2016–2017 finansiniais metais – 622 000 GBP. Šį skirtumą daugiausia nulėmė su vienu mažmenininku susijęs didelio masto tyrimas 2015–2016 m.

Galiausiai apsaugos nuo NPP taisyklės veikiausiai neturės didelio tiesioginio poveikio aplinkai, nors NPP nepatiriantys veiklos vykdytojai gali gauti didesnę ekonominę maržą ir investuoti į aplinkosaugos požiūriu tvarią ir klimatui nekenkiančią gamybą, taip pat užkirsti kelią maisto atliekų susidarymui, arba jie gali jausti mažesnę spaudimą kompensuoti prarastą maržą ir netaupyti tais atvejais, kai taikomi aplinkos apsaugos ir maisto saugos teisės aktai.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Iš pasiūlymo naudos turėtų gauti MVĮ. MVĮ taip pat gali patirti reikalavimų laikymosi išlaidų, tačiau konsultacijų atsakymuose šis klausimas iškeltas nebuvo. Be to, savanoriškos taisyklės, pvz., susijusios su TGI, jau taikomos, nepriklausomai nuo įmonių dydžio.

- **Pagrindinės teisės**

ES yra įsipareigojusi taikyti aukštus su pagrindinėmis teisėmis susijusius standartus. Teisinga ir veiksminga apsaugos nuo NPP sistema padės užtikrinti suinteresuotųjų šalių gebėjimą užsiimti verslu (žr. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnį). Sąjungos teisės aktai privalo užtikrinti, kad būtų laikomasi chartijoje įtvirtintų teisių (Pagrindinių teisių

chartijos 51 ir 52 straipsniai). Todėl vykdymo užtikrinimo įgaliojimai turi būti formuluojami taip, kad atitiktų teises į gynybą (Pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnis), pvz., nustatant veiksmingos teisinės gynybos priemonę, leidžiančią ginčyti vykdymo užtikrinimo institucijos sprendimą skirti baudas. Konfidencialiai nagrinėjant skundus visų pirma būtina užtikrinti teisių į gynybą pusiausvyrą.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymo poveikis ES biudžetui būtų labai nedidelis. Jis būtų susijęs su vienu metiniu valstybių narių užtikrinimo institucijų koordinaciniu susitikimu Briuselyje ir informacijos keitimuisi skirtos bazinės interneto svetainės sukūrimu ir valdymu, kurį atliks Komisija.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Eurostato duomenų bazėje nėra atitinkamos ES lygmens statistikos, kuri galėtų būti pirminis duomenų šaltinis stebint ir vertinant šią direktyvą. Komisija kaip pagrindą ekonometriniam darbui, kuriuo bus paremta direktyvos stebėseną ir vertinimas, naudosis su gamintojų, perdirbėjų ir vartotojų kainomis susijusius statistinius duomenis, surinktus Eurostato arba tiesiogiai gautus įgyvendinant bendrą rinkų organizavimą.

Todėl stebėseną ir vertinimas bus grindžiami taikant šią direktyvą surinktais duomenimis, iš esmės remiantis nacionalinių kompetentingų institucijų metinėmis ataskaitomis. Šiose ataskaitose bus pateikta išsami informacija apie institucijų veiklą taikant šioje direktyvoje nustatytas taisykles ir užtikrinant jų vykdymą, pvz., gautų skundų (konfidencialių arba ne) skaičius, pradėtų tyrimų (savo iniciatyva arba kieno nors prašymu) skaičius arba bylų, kurias nagrinėjant nustatytas pažeidimas, dalis. Metinės ataskaitos taip pat apims konkrečią praktiką ir patirtį, kad būtų lengviau perimti geriausią patirtį. Jas papildys ES įmonių (nuo žemės ūkio produktų gamintojų iki mažmenininkų) apklausa, kurių metu bus tiriama suvokimas. Tokios apklausa jau atliktos kai kuriose valstybėse narėse ir įgyvendinant savanoriškas iniciatyvas. Ir patirtis, ir suvokimas yra svarbūs veiksniai, turintys įtakos įmonių elgesiui bendrojoje rinkoje. Galiausiai Komisija taip pat pati atliks arba paves atlikti ekonominius tyrimus siekdama įvertinti įvairios praktikos, pagal kurią taikomos nacionalinės taisyklės ir savanoriškos iniciatyvos, poveikį mikro- ir makroekonominiu lygmenimis.

Atsižvelgdama į poveikio vertinime nurodytus rodiklius, Komisija vertins šios politikos veiksmingumą, efektyvumą, aktualumą, nuoseklumą, ES kuriamą pridėtinę vertę ir galbūt kitus susijusius vertinimo kriterijus, tokius kaip naudingumas, nešališkumas, priimtumas ar koordinavimas (atsižvelgiant į valstybių narių taisykles ir savanoriškas savireguliacinio iniciatyvas). Šie rodikliai gali būti naudojami kaip vertinimo, kuris turės būti pateiktas ne anksčiau kaip po trejų metų nuo direktyvos taikymo pradžios, siekiant užtikrinti, kad turimas duomenų rinkinys būtų pakankamas, pagrindas.

Įgyvendinimo plano šiai direktyvai nereikia, kadangi jos taikymo sritis yra ribota, joje nesiūlomas visiškas suderinimas ir ji nekelia ypatingų su techniniais dalykais, atitiktimi ar laiku susijusių problemų. Be to, pačioje direktyvoje numatyta keletas paramos veiksmų – nustatytas vykdymo užtikrinimo institucijų bendradarbiavimo mechanizmas ir šiam tikslui skirtos interneto svetainės sukūrimas.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Dėl priežasčių, nurodytų skirsnyje apie įgyvendinimo planus, Komisija nereikalaus valstybių narių aiškinamųjų dokumentų apie perkėlimą į nacionalinę teisę.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Siūlomą direktyvą sudaro 14 straipsnių.

1 straipsnyje nustatomas direktyvos dalykas – joje laikomasi dalinio (minimalaus) suderinimo metodo, pagal kurį visose valstybėse narėse įvedamas minimalusis apsaugos nuo NPP standartas. Apsauga taikoma tik tiems maisto tiekimo grandinės tiekėjams, kurie yra mažosios arba vidutinės įmonės, kai jie parduoda produktus pirkėjams, kurie nėra mažosios arba vidutinės įmonės.

2 straipsnyje pateikiamos direktyvos nuostatose pakartotinai vartojamų terminų „pirkėjas“, „tiekėjas“, „mažosios ir vidutinės įmonės“, „maisto produktai“ ir „gedieji maisto produktai“ apibrėžtys. Šios apibrėžtys padeda nustatyti direktyvos taikymo sritį.

Direktyva taikoma maisto produktams, t. y. maistui skirtiems žemės ūkio produktams, kurie įtraukti į SESV I priedą, įskaitant maistui skirtus žvejybos bei akvakultūros produktus ir perdirbtus žemės ūkio produktus, t. y. perdirbtus maisto produktus, kurie nėra įtraukti į SESV I priedą.

Tiekėjų ir pirkėjų santykis ir įtraukiami produktai lemia priemonių aprėptį – jos taikomos visoje maisto tiekimo grandinėje ir apima NPP apraiškas, kurios tos grandinės grandimis galiausiai gali pasiekti ūkininkus ir daryti jiems tiesioginį arba netiesioginį spaudimą. Apsauga taikoma mažiesiems ir vidutiniams žemės ūkio produktų gamintojams (įskaitant jų organizacijas, tokias kaip kooperatyvai), taip pat kitiems grandinės tiekėjams, kurie yra mažosios ir vidutinės įmonės, o apsaugos nuo NPP taisyklės suvaržo pirkėjų, kurie nėra mažosios ir vidutinės įmonės, elgesį.

Pasiūlyme atsižvelgiama į tai, kad NPP nebūtinai visada būna nustatyta rašytinėse sutartyse ir iš principo gali pasitaikyti bet kuriame maisto tiekimo grandinės pirkėjo ir tiekėjo komercinio sandorio etape, be kita ko, po to, kai sutartis buvo sudaryta.

Maisto tiekimo grandinę sudaro tarpusavyje susiję vertikalūs tiekimo santykiai, o tolesniuose grandinės lygmenyse pasitaikanti NPP gali daryti neigiamą poveikį žemės ūkio produktų gamintojams ir apskritai maisto tiekimo grandinės veiksmingumui, todėl pasiūlyme tiekėjo sąvoka neapsiriboja žemės ūkio produktų gamintojais ir jų organizacijomis, bet apima visus tiekėjus, t. y. įskaitant gamintojus ir platintojus visoje maisto tiekimo grandinėje, jei jie yra mažosios ir vidutinės įmonės.

Visų pirma nemažą smulkiųjų ir vidutinių įmonių dalį sudaro gamybos sektorius. Pasiūlymo aprėptimi atsižvelgiama į tai, kad mažieji ir vidutiniai tarpininkai, nesugebantys pasipriešinti NPP praktikai, taikomai pirkėjų, kurie nėra smulkiosios ir vidutinės įmonės, su NPP susijusias išlaidas gali perkelti savo tiekėjams, t. y. žemės ūkio produktų gamintojams. Šiuo draudimu taip pat gali remtis ne Sąjungoje įsisteigę užsienio tiekėjai, jeigu jie parduoda produktus Sąjungoje įsisteigusiems pirkėjams.

3 straipsnyje išvardijama draudžiama NPP praktika. 2 dalyje praktikai taikoma šalių laisvė sudaryti sutartį, kitaip tariant NPP yra kvalifikuojama atsižvelgiant į šalių diskreciją nuspręsti kitaip sudarant sutartį, o 1 dalyje NPP nepaliekama šalių diskrecijai sudarant sutartis, nes ta praktika savaime yra nesąžiningo pobūdžio.

1 dalyje nurodyta praktikos grupė pavyzdžių, kurių atveju pirkėjams draudžiama atsiskaityti su tiekėjais po 30 dienų, jei tiekimas susijęs su gedžiaisiais produktais. Maisto sektoriuje ši nuostata sudarys *lex specialis* tik Pavėluotų mokėjimų direktyvoje nustatytų mokėjimo terminų nuostatų, kurios taikomos visiems ekonomikos sektoriams, atveju. Ši grupė taip pat apima atvejus, kai gedžių produktų užsakymas atšaukiamas staiga, o tiekimo sutartis

pakeičiama vienašališkai arba atgaline data: tokia praktika reiškia, kad rizika neproporcingai paskirstoma pirkėjo naudai, yra akivaizdžiai nesąžininga ir turėtų būti draudžiama.

Kitokia praktika, kuri taikoma be sutarties būtų nesąžininga, gali būti priimtina ir netgi abipusiai naudinga, jeigu ji numatyta šalių sutartyje. Todėl tokios praktikos atveju apsaugos nuo NPP taisyklės turėtų būti taikomos kitaip, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingumą didinančiai praktikai, kurios rezultatas galiausiai būtų tinkamas tiekimas ir kainos.

Tokios sutarties sąlygos turi būti aiškios ir nedviprasmiškos. Neaiški sutartis, kurioje vienai šaliai leidžiama vėliau nustatyti su tokia praktika susijusias sąlygas, būtų nenuspėjama, todėl negalima laikyti, kad tai pateisina tokį elgesį ir užkerta kelią atitinkamą praktiką laikyti NPP.

Ši antra praktikos pavyzdžių grupė apima neparduotų arba sugadintų produktų grąžinimą. Mokėjimai už tiekėjo maisto produktų sandėliavimą, demonstravimą arba įtraukimą į sąrašus gali būti naudingi abiem sutarties šalims, taigi gali sudaryti abipusiškai naudingą situaciją. Tai taip pat taikoma pardavimo skatinimo ir rinkodaros veiklai. Tiekėjui paprašius, pirkėjas privalo pateikti jam mokėjimų sąmatą. Rinkodaros, sandėliavimo, demonstravimo ar įtraukimo į sąrašus atveju pirkėjas paprašytas taip pat privalo pateikti tiekėjui išlaidų sąmatą.

Tokia veikla yra priimtina, jei šalys dėl jos susitaria ir jei mokėjimas už sandėliavimą ar įtraukimą į sąrašus paremtas objektyviomis ir pagrįstomis išlaidų sąmatomis. Tiekėjo įnašai už produktų pardavimo skatinimą arba pirkėjo rinkodara taip pat gali būti veiksminga, jei šalys dėl to susitaria.

4 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės paskirtų kompetentingą vykdymo užtikrinimo instituciją, atsakingą už uždraustos NPP priežiūrą. Kompetentinga institucija galima būtų pasirinkti esamas vykdymo užtikrinimo institucijas, pavyzdžiui, konkurencijos teisės srityje (nacionalines konkurencijos institucijas), taip įgyvendinant įvairovės ekonomiją.

5 straipsnyje apie skundus nustatyta, kad vykdymo užtikrinimo institucija turi būti suteikta galimybė spręsti konfidencialius skundus ir apsaugoti, jei to prašoma, informaciją apie skundo pateikėjo tapatybę. Be to, teikti skundą vykdymo užtikrinimo institucijai turėtų galėti gamintojų organizacijos ir asociacijos ne tik savo vardu kaip sutarties šalis, bet ir atstovaudamos savo nariams (arba savo narių nariams), jeigu tie nariai yra mažosios ir vidutinės įmonės.

6 straipsnyje vykdymo užtikrinimo institucijoms suteikiami būtini įgaliojimai pradėti tyrimą savo iniciatyva arba remiantis skundu, rinkti informaciją, nutraukti pažeidimą, skirti baudas ir skelbti sprendimus, priimtus siekiant atgrasomojo poveikio.

7 straipsnyje numatytas vykdymo užtikrinimo institucijų tarpusavio koordinavimas ir bendradarbiavimas. Jis apima metinius susitikimus, kuriems sąlygas sudarys Komisija, ir metines ataskaitas, kurias teiks vykdymo užtikrinimo institucijos. Kiek įmanoma, valstybių narių paskirtos vykdymo užtikrinimo institucijos turėtų viena kitai teikti savitarpio pagalbą atliekant tyrimus.

Pasiūlymo **8 straipsnyje** paaiškinama, kad valstybės narės gali numatyti papildomas kovai su NPP skirtas taisykles, kurios būtų griežtesnės nei šis minimalusis Sąjungos standartas, jei tos taisyklės atitinka su vidaus rinka susijusias taisykles.

9 straipsnyje nustatyta valstybių narių ataskaitų teikimo pareiga. Toje nuostatoje numatyta galimybė Komisijai priimti įgyvendinimo aktus šioje ataskaitų teikimo srityje, kuriais būtų galima nustatyti naudingus reikalavimus.

10 straipsnyje nustatoma komiteto, talkinančio Komisijai šiuo klausimu, procedūra.

11 straipsnyje nustatyta, kad Komisija turi atlikti vertinimą ne anksčiau kaip praėjus trejiems metams nuo šios direktyvos taikymo pradžios, taip pat pateikti tarpinę direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ataskaitą.

12 straipsnyje pateikiamos nuostatos, susijusios su direktyvos perkėlimu į nacionalinę teisę. Tomis nuostatomis reglamentuojama įprasta direktyvoms taikoma tvarka.

13 straipsnyje nustatomi direktyvos įsigaliojimo terminai. Galiausiai **14 straipsnyje** nustatyta, kad direktyva yra skirta valstybėms narėms.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 43 straipsnio 2 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁷,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁸,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) nuo 2009 m. trijuose Komisijos komunikatuose⁹ daug dėmesio skirta maisto tiekimo grandinės veikimui, įskaitant nesąžiningos prekybos praktiką. Nesąžiningos prekybos praktika šiame kontekste laikoma praktika, kuria labai nukrypstama nuo tinkamo verslo elgesio, kuri prieštarauja sąžiningumo ir sąžiningos dalykinės praktikos principams ir kuri vieno prekybos partnerio vienašališkai primetama kitam. Komisija pasiūlė pageidautinų elementų, kurie turėtų būti įtraukti į nacionalines ir savanoriškas nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje valdymo sistemas. Ne visi šie elementai įtraukti į teisinę sistemą ir savanoriškas valdymo sistemas valstybėse narėse, todėl tokios praktikos atvejai vis dar išlieka politinių diskusijų Sąjungoje objektas;
- (2) 2016 m. birželio mėn. Europos Parlamentas savo rezoliucijoje¹⁰ paragino Komisiją pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos teisinės sistemos, kuria būtų užtikrinama apsauga nuo nesąžiningos prekybos praktikos. 2016 m. gruodžio mėn. Taryba paragino Komisiją laiku atlikti poveikio vertinimą, kad būtų galima pateikti pasiūlymą dėl Sąjungos teisinės sistemos arba ne teisėkūros priemonių nesąžiningos prekybos praktikos

⁷ OL C , , p. .

⁸ OL C , , p. .

⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Veiksmingesnė Europos maisto produktų tiekimo grandinė“, COM(2009) 591.

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kova su nesąžiningos prekybos praktika įmonių tarpusavio maisto produktų tiekimo grandinėje“, COM(2014) 472 *final*.

Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl nesąžiningos įmonių tarpusavio prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje, COM(2016) 032 *final*.

¹⁰ 2016 m. birželio 7 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje (2015/2065(INI)).

problemai spręsti¹¹. Buvo surengtos viešos ir tikslinės konsultacijos, kurioms pasibaigus Komisija parengė poveikio vertinimą;

- (3) maisto produktų tiekimo grandinėje – maisto produktų gamybos, perdirbimo, rinkodaros, platinimo ir mažmeninės prekybos etapuose – veikia įvairūs veiklos vykdytojai. Ši grandinė yra svarbiausia priemonė, padedanti maisto produktus tiekti „nuo ūkio iki stalo“. Tie veiklos vykdytojai prekiauja maisto produktais, t. y. maistui skirtais pirminiais žemės ūkio produktais, įskaitant žvejybos ir akvakultūros produktus, įtrauktais į Sutarties I priedą, ir kitais maisto produktais, neįtrauktais į tą priedą, gaunamais perdirbus žemės ūkio produktus;
- (4) verslo rizika yra neatsiejama visos ekonominės veiklos dalis, tačiau žemės ūkio produktų gamybai būdingas itin didelis nepastovumas, nes ji priklauso nuo biologinių procesų (žemės ūkio produktai yra daugiau ar mažiau gendantys ir sezoniniai) ir nuo jų veikiančių oro sąlygų. Žemės ūkio politika tapo kur kas labiau orientuota į rinką nei anksčiau, todėl maisto tiekimo grandinėje veikiantiems veiklos vykdytojams, visų pirma žemės ūkio produktų gamintojams bei jų organizacijoms, apsauga nuo nesąžiningos prekybos praktikos tapo svarbesnė;
- (5) veiklos vykdytojų skaičius ir dydis įvairiuose maisto tiekimo grandinės etapuose skiriasi. Derybinės galios skirtumai yra susiję su skirtingais veiklos vykdytojų koncentracijos lygiais ir gali sudaryti sąlygas nesąžiningai naudotis derybine galia taikant nesąžiningos prekybos praktiką. Nesąžiningos prekybos praktika yra ypač žalinga mažiesiems ir vidutiniams maisto tiekimo grandinės veiklos vykdytojams. Mažieji ir vidutiniai veiklos vykdytojai daugiausia yra pirminius žemės ūkio produktus tiekiantys žemės ūkio produktų gamintojai;
- (6) dauguma valstybių narių, tačiau ne visos, yra priėmusios specialias nacionalines taisykles, kad apsaugotų tiekėjus nuo įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje. Tais atvejais, kai yra galimybė remtis sutarčių teise arba savireguliacijos iniciatyvomis, bijoma, kad skundo teikėjui bus keršijama, o tai riboja praktinę tokių teisių gynimo priemonių vertę. Todėl kai kurios valstybės narės, priėmusios specialias apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos taisykles, įgalioja administracines institucijas užtikrinti jų vykdymą. Vis dėlto valstybių narių taikomoms apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos taisyklėms – tiek, kiek jų yra – būdingi dideli skirtumai;
- (7) siekiant sumažinti nesąžiningos prekybos praktikos atvejų ir padėti užtikrinti deramą žemės ūkio produktų gamintojų gyvenimo lygį, reikėtų įvesti apsaugos nuo tam tikros akivaizdžiai nesąžiningos prekybos praktikos minimalųjį Sąjungos standartą. Jis turėtų būti naudingas visiems maisto produktus tiekiantiems žemės ūkio produktų gamintojams arba fiziniams ir juridiniams asmenims, įskaitant gamintojų organizacijas ir gamintojų organizacijų asociacijas, jei visi šie asmenys atitinka Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB¹² priede nustatytą labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžtį. Tie labai maži, mažieji ar vidutiniai tiekėjai ypač pažeidžiami nesąžiningos prekybos praktikos ir mažiausiai pajėgūs su ja kovoti, nepatirdami neigiamo poveikio savo ekonominiam gyvybingumui. Su nesąžiningos prekybos praktika susijusi finansinė našta, tenkanti mažosioms ir vidutinėms įmonėms, dažnai pereina visą grandinę ir pasiekia žemės ūkio produktų gamintojus, todėl apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos taisyklės taip pat turėtų padėti ginti mažuosius ir

¹¹ 2016 m. gruodžio 12 d. [Tarybos išvados](#) dėl ūkininkų padėties maisto tiekimo grandinėje stiprinimo ir kovos su nesąžininga prekybos praktika.

¹² OL L 124, 2003 5 20, p. 36.

vidutinius tarpinius tiekėjus tolesniuose pirminės gamybos etapuose. Tarpinių tiekėjų apsauga taip pat turėtų padėti išvengti nenumatytų pasekmių (ypač susijusių su nepagrįstu kainų didinimu), t. y. prekybos perorientavimo nuo perdirbtuosius produktus gaminančių žemės ūkio produktų gamintojų ir jų asociacijų į neapsaugotus tiekėjus;

- (8) ne Sąjungoje įsisteigę tiekėjai, parduodami maisto produktus Sąjungoje įsisteigusiems pirkėjams, turėtų turėti galimybę remtis minimaliuoju Sąjungos standartu, kad būtų išvengta nenumatyto iškreipiamojo poveikio, susijusio su tiekėjų apsauga Sąjungoje;
- (9) didesnių (t. y. ne mažųjų ir ne vidutinių) maisto tiekimo grandinės veiklos vykdytojų verslo elgesiui turėtų būti taikomos atitinkamos taisyklės, nes paprastai jiems prekiaujant su mažaisiais ir vidutiniais tiekėjais jų santykinė derybinė galia didesnė;
- (10) dauguma valstybių narių jau yra priėmusios nacionalines apsaugos nuo nesąžiningos prekybos praktikos taisykles (nors jos ir skiriasi), todėl siekiant įvesti minimalųjį apsaugos standartą pagal Sąjungos teisę tikslinga priimti direktyvą. Tai turėtų sudaryti sąlygas valstybėms narėms įtraukti atitinkamas taisykles į savo nacionalinę teisinę sistemą taip, kad būtų užtikrinta darni sistema. Valstybėms narėms neturėtų būti kliudoma priimti ir savo teritorijoje taikyti griežtesnius nacionalinius įstatymus, ginančius mažuosius bei vidutinius tiekėjus ir pirkėjus nuo nesąžiningos prekybos praktikos, įmonių vienu kitoms taikomos maisto tiekimo grandinėje, jei laikomasi Sąjungos teisės aktuose, kuriais reglamentuojamas vidaus rinkos veikimas, nustatytų apribojimų;
- (11) nesąžiningos prekybos praktikos atvejų gali pasitaikyti bet kuriame maisto produkto pardavimo etape, t. y. prieš sudarant pardavimo sandorį, jo sudarymo metu arba jį sudarius, todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad šios direktyvos nuostatos būtų taikomos tokios praktikos atvejais, kai jie pasitaiko;
- (12) priimant sprendimą, ar atskiras prekybos praktikos atvejis laikomas nesąžiningu, svarbu sumažinti riziką, kad bus ribojamas sąžiningų ir efektyvių susitarimų, dėl kurių šalys susitarė, taikymas. Todėl tikslinga atskirti šalių sudarytose tiekimo sutartyse aiškiai ir nedviprasmiškai numatytą praktiką nuo praktikos, kuri pasitaiko, kai sandoris pradedamas vykdyti iš anksto aiškiai ir nedviprasmiškai dėl jo nesusitarus, kad būtų draudžiami tik vienašališki ir atgaline data daromi atitinkamų tiekimo sąlygų pakeitimai. Vis dėlto tam tikra prekybos praktika laikoma nesąžininga dėl savo pačios pobūdžio ir šalims neturėtų būti suteikta laisvė dėl jos sudaryti sutartis;
- (13) siekdamas užtikrinti, kad būtų veiksmingai laikomasi šioje direktyvoje nustatytų draudimų, valstybės narės turėtų paskirti vykdymo užtikrinimo instituciją, kuriai pavestų užtikrinti, kad tų draudimų būtų laikomasi. Tai institucijai turėtų būti suteikta galimybė veikti savo iniciatyva arba remiantis skundais, pateiktais šalių, nukentėjusių nuo nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje. Jei skundo teikėjas prašo, kad jo tapatybė nebūtų atskleista, nes bijo, kad jam bus keršijama, valstybių narių paskirtos vykdymo užtikrinimo institucijos tokį prašymą turėtų patenkinti;
- (14) gamintojų organizacijų arba tokių organizacijų asociacijų teikiami skundai gali padėti apsaugoti informaciją apie atskirų organizacijos narių – mažųjų ir vidutinių tiekėjų – kurie mano, kad susiduria su nesąžiningos prekybos praktika, tapatybę. Todėl valstybių narių paskirtoms vykdymo užtikrinimo institucijoms turėtų būti suteikta galimybė priimti ir nagrinėti tokių subjektų pateiktus skundus ir kartu ginti atsakovo procesines teises;

- (15) valstybių narių paskirtoms vykdymo užtikrinimo institucijoms turėtų būti suteikti reikiami įgaliojimai, kad jos galėtų veiksmingai rinkti visą faktinę informaciją, t. y. teikti prašymus pateikti informaciją. Joms taip pat turėtų būti suteikti įgaliojimai atitinkamais atvejais nurodyti nutraukti draudžiamą praktiką. Atgrasomosios priemonės, tokios kaip įgaliojimas skirti baudas ir tyrimo rezultatų publikavimas, gali paskatinti šalis keisti elgseną ir priimti ikiteisminius sprendimus, todėl vykdymo užtikrinimo institucijų įgaliojimai turėtų apimti įgaliojimus taikyti tokias priemones. Komisija ir valstybių narių paskirtos vykdymo užtikrinimo institucijos turėtų glaudžiai bendradarbiauti, siekdamos užtikrinti, kad būtų laikomasi bendro požiūrio į šioje direktyvoje nustatytą taisyklių taikymą. Visų pirma vykdymo užtikrinimo institucijos turėtų vienos kitoms teikti savitarpio pagalbą, pavyzdžiui, keistis informacija ir teikti pagalbą atliekant tarpvalstybinio pobūdžio tyrimus;
- (16) siekdama sudaryti palankesnes sąlygas reikalavimų vykdymui užtikrinti, Komisija turėtų padėti rengti valstybių narių paskirtų vykdymo užtikrinimo institucijų susitikimus, per kuriuos būtų galima keistis geriausia patirtimi ir dalytis atitinkama informacija. Komisija turėtų sukurti ir tvarkyti interneto svetainę, kuri tokį keitimąsi palengvintų;
- (17) šioje direktyvoje nustatytos taisyklės neturėtų riboti valstybių narių galimybes išlaikyti esamas griežtesnes taisykles arba priimti tokias taisykles ateityje, jei laikomasi Sąjungos teisės aktuose, kuriais reglamentuojamas vidaus rinkos veikimas, nustatytų apribojimų. Tos taisyklės būtų taikomos kartu su savanoriškomis valdymo priemonėmis;
- (18) Komisija turėtų turėti bendrą vaizdą, kaip ši direktyva įgyvendinama valstybėse narėse. Be to, Komisijai turėtų būti suteikta galimybė įvertinti šios direktyvos veiksmingumą. Šiuo tikslu valstybių narių paskirtos vykdymo užtikrinimo institucijos turėtų Komisijai teikti metines ataskaitas. Siekiant užtikrinti vienodas ataskaitų teikimo pareigos vykdymo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011¹³. Taikyti šią tvarką Komisijai turėtų padėti Bendro žemės ūkio rinkų organizavimo komitetas;
- (19) kad būtų galima veiksmingai įgyvendinti politiką, susijusią su įmonių vienu kitoms taikoma nesažiningos prekybos praktika maisto tiekimo grandinėje, Komisija turėtų atlikti šios direktyvos taikymo peržiūrą ir pateikti ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Atliekant peržiūrą ypatingą dėmesį taip pat reikėtų skirti tam, ar ateityje (be to, kad ginami mažieji ir vidutiniai tiekėjai) būtų pagrįsta ginti ir mažuosius bei vidutinius maisto produktų pirkėjus tiekimo grandinėje,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šioje direktyvoje nustatomas minimalus draudžiamos nesažiningos prekybos praktikos, pirkėjų ir tiekėjų vienu kitiems taikomos maisto tiekimo grandinėje, pavyzdžių sąrašas, taip pat nustatomos minimaliosios reikalavimų vykdymo

¹³ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

užtikrinimo taisyklės ir vykdymo užtikrinimo institucijų tarpusavio koordinavimo tvarka.

2. Ši direktyva taikoma tam tikrai nesąžiningos prekybos praktikai, pasitaikančiai, kai tiekėjas, kuris yra mažoji ir vidutinė įmonė, parduoda maisto produktus pirkėjui, kuris nėra mažoji ir vidutinė įmonė.
3. Ši direktyva taikoma tiekimo sutartims, sudarytoms nuo tada, kai pradėdamos taikyti 12 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nurodytos nuostatos, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) pirkėjas – Sąjungoje įsisteigęs fizinis ar juridinis asmuo, perkantis maisto produktus prekybos tikslais. Terminas „pirkėjas“ gali apimti tokių fizinių ar juridinių asmenų grupę;
- b) tiekėjas – žemės ūkio produktų gamintojas arba fizinis ar juridinis asmuo, nepriklausomai nuo jo įsisteigimo vietos, parduodantis maisto produktus. Terminas „tiekėjas“ gali apimti tokių žemės ūkio produktų gamintojų arba tokių fizinių ar juridinių asmenų grupę, įskaitant gamintojų organizacijas ir gamintojų organizacijų asociacijas;
- c) mažoji ir vidutinė įmonė – įmonė, kaip tai suprantama labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžtyje, pateiktoje Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB¹⁴ priede;
- d) maisto produktai – Sutarties I priede nurodyti maistui skirti produktai ir tame priede nenurodyti maistui skirti produktai, gauti perdirbus tuos produktus;
- e) gedieji maisto produktai – maisto produktai, kurie, jei nėra sandėliuojami, apdorojami, pakuojami ar kitaip konservuojami siekiant apsaugoti nuo gedimo, tampa netinkami vartoti žmonėms.

3 straipsnis

Nesąžiningos prekybos praktikos draudimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų draudžiama ši prekybos praktika:
 - a) pirkėjas tiekėjui už gedžiuosius maisto produktus sumoka vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo tiekėjo sąskaitos faktūros gavimo dienos arba vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo gedžiuosius produktų pristatymo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data vėlesnė. Šis draudimas nedaro poveikio:
 - pasekmėms, susijusioms su Direktyvoje 2011/7/ES nurodytais pavėluotais mokėjimais ir žalos atlyginimo atvejais;

¹⁴ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija 2003/361/EB dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžčių (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

- galimybei pirkėjui ir tiekėjui susitarti dėl vertės pasidalijimo sąlygos, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013¹⁵ 172a straipsnyje;
- b) pirkėjas atšaukia gedžiujų maisto produktų užsakymus likus per mažai laiko, kad būtų galima pagrįstai tikėtis, jog tiekėjas ras alternatyvų šių produktų pardavimo arba panaudojimo būdą;
 - c) pirkėjas vienašališkai atgaline data pakeičia tiekimo sutarties sąlygas dėl tiekimo ar pristatymo dažnumo, laiko arba tiekiamų ar pristatomų produktų kiekio, taip pat dėl maisto produktų kokybės standartų ar kainų;
 - d) tiekėjas moka už maisto produktų nuostolius pirkėjo patalpose, kurie patiriami ne dėl tiekėjo aplaidumo ar kaltės.
2. Valstybės narės užtikrina, kad toliau nurodyta prekybos praktika būtų uždrausta, jei dėl jos nėra aiškiai ir nedviprasmiškai susitarta sudarant tiekimo sutartį:
- a) pirkėjas grąžina neparduotus maisto produktus tiekėjui;
 - b) pirkėjas ima iš tiekėjo mokesťį, jei pirkėjas tiekėjo maisto produktus sandėliuoja, demonstruoja arba įtraukia į sąrašus;
 - c) tiekėjas moka už pardavėjo parduodamų maisto produktų pardavimo skatinimą. Jei pardavimo skatinimą inicijuoja pardavėjas, iki tokio pardavimo skatinimo pradžios pardavėjas turi nurodyti pardavimo skatinimo laikotarpį ir numatytą užsakytinų maisto produktų kiekį;
 - d) tiekėjas moka už pardavėjo vykdomą maisto produktų rinkodarą.
3. Jeigu pardavėjas reikalauja mokėti 2 dalies b, c ir d punktuose aprašytais atvejais, pardavėjas, paprašytas tiekėjo, pateikia tiekėjui mokėjimų už vienetą sąmatą arba bendrą sąmatą (priklausomai nuo to, kuris atvejis tinkamas), o 2 dalies b ir d punktuose aprašytais atvejais – dar ir išlaidų sąmatą ir tokios sąmatos pagrindą.
4. Valstybės narės užtikrina, kad 1 ir 2 dalyse nustatyti draudimai sudarytų imperatyvias normas, kurios taikomos visais jų taikymo sričiai priklausančiais atvejais, kad ir kokia būtų šalių sudarytai tiekimo sutarčiai taikytina teisė.

4 straipsnis

Paskirtoji vykdymo užtikrinimo institucija

Kiekviena valstybė narė paskiria viešojo sektoriaus instituciją, kuri užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu būtų laikomasi 3 straipsnyje nustatytų draudimų (toliau – vykdymo užtikrinimo institucija).

¹⁵ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013 12 20, p. 671).

5 straipsnis

Skundai ir konfidencialumas

1. Tiekėjas skundą turi teikti valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs pirkėjas, kaip įtariama, vykdęs uždraustą prekybos praktiką, paskirtai vykdymo užtikrinimo institucijai.
2. Teisę teikti skundą turi gamintojų organizacijos arba gamintojų organizacijų asociacijos, kurių narys (-iai) ar kurių narių narys (-iai) mano, kad nukentėjo nuo draudžiamos prekybos praktikos.
3. Skundo teikėjui paprašius, vykdymo užtikrinimo institucija užtikrina skundo teikėjo tapatybės ir bet kokios kitos informacijos konfidencialumą, kurią atskleidus, skundo teikėjo manymu, bus pakenkta jo interesams. Skundo teikėjas nurodo tokią informaciją galimame prašyme laikyti duomenis konfidencialiais.
4. Jei vykdymo užtikrinimo institucija mano, kad nėra pakankamo pagrindo imtis veiksmų dėl skundo, ji skundo teikėjui nurodo priežastis.

6 straipsnis

Vykdymo užtikrinimo institucijos įgaliojimai

Valstybės narės užtikrina, kad vykdymo užtikrinimo institucija turėtų tinkamų priemonių, ir suteikia jai šiuos įgaliojimus:

- a) inicijuoti ir atlikti tyrimus savo iniciatyva arba remiantis skundu;
- b) reikalauti, kad pirkėjai ir tiekėjai pateiktų visą reikiamą informaciją, kad būtų galima atlikti tyrimus dėl draudžiamos prekybos praktikos;
- c) priimti sprendimą, kuriuo būtų nustatytas 3 straipsnyje nustatytų draudimų pažeidimas, ir reikalauti, kad pirkėjas nutrauktų draudžiamos prekybos praktiką. Institucija gali nepriimti tokio sprendimo, jei jis keltų riziką, kad bus atskleista skundo teikėjo tapatybė arba kokia nors kita informacija, kurią atskleidus, skundo teikėjo manymu, bus pakenkta jo interesams, jei skundo teikėjas nurodė tokią informaciją pagal 5 straipsnio 3 dalį;
- d) pažeidėjui skirti piniginę baudą. Bauda turi būti veiksminga, proporcinga ir atgrasanti atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, trukmę ir sunkumą;
- e) publikuoti savo sprendimus, susijusius su c ir d punktais;
- f) informuoti pirkėjus ir tiekėjus apie savo veiklą metinėse ataskaitose, kuriose, *inter alia*, nurodomas gautų skundų skaičius ir aprašomi institucijos inicijuoti ir užbaigti tyrimai. Ataskaitoje pateikiama kiekvieno tyrimo dalyko santrauka ir tyrimo rezultatai.

7 straipsnis

Vykdymo užtikrinimo institucijų bendradarbiavimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad vykdymo užtikrinimo institucijos veiksmingai bendradarbiautų viena su kita ir teiktų vienos kitoms savitarpio pagalbą atliekant tarpvalstybinio pobūdžio tyrimus.

2. Vykdyto užtikrinimo institucijos kartą per metus susitinka aptarti šios direktyvos taikymą remiantis 9 straipsnio 1 dalyje nurodytomis metinėmis ataskaitomis ir geriausia patirtimi direktyvos taikymo srityje. Tuos susitikimus padeda rengti Komisija.
3. Komisija sukuria ir tvarko interneto svetainę, kuri suteikia galimybę vykdyto užtikrinimo institucijoms ir Komisijai keistis informacija, ypač apie metinius susitikimus.

8 straipsnis

Nacionalinės taisyklės

Valstybės narės gali nustatyti griežtesnes kovos su nesąžiningos prekybos praktika taisyklės nei nustatytosios 3, 5, 6 ir 7 straipsniuose, jeigu tokios nacionalinės taisyklės atitinka vidaus rinkos veikimo taisyklės.

9 straipsnis

Valstybių narių teikiamos ataskaitos

1. Ne vėliau kaip kiekvienų metų kovo 15 d. valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje. Toje ataskaitoje visų pirma pateikiami visi duomenys, susiję su taisyklių taikymu ir jų vykdyto užtikrinimu pagal šią direktyvą atitinkamoje valstybėje narėje praėjusiais metais.
2. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos:
 - a) su informacija susijusios taisyklės, būtinos taikant 1 dalį;
 - b) siųstinos informacijos valdymo tvarka ir su turiniu bei forma susijusios taisyklės;
 - c) informacijos ir dokumentų perdavimo ar galimybių su jais susipažinti suteikimo valstybėms narėms, tarptautinėms organizacijoms, trečiųjų valstybių kompetentingoms institucijoms arba visuomenei tvarka, su sąlyga, kad bus užtikrinta asmens duomenų apsauga ir teisėtas žemės ūkio produktų gamintojų bei įmonių interesas apsaugoti savo verslo paslaptis.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 10 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

10 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Bendro žemės ūkio rinkų organizavimo komitetas, įsteigtas pagal Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 229 straipsnį. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

11 straipsnis

Vertinimas

1. Ne anksčiau kaip praėjus trejiems metams nuo šios direktyvos taikymo pradžios, Komisija atlieka šios direktyvos vertinimą ir Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui pateikia ataskaitą, kurioje pristatomi svarbiausi nustatyti faktai.
2. Valstybės narės pateikia Komisijai informaciją, reikalingą tai ataskaitai parengti.
3. Praėjus šešioms mėnesiams nuo šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę dienos, Komisija Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui pateikia tarpinę direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę ir jos įgyvendinimo ataskaitą.

12 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip šeši mėnesiai nuo šios direktyvos įsigaliojimo priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.
Tas nuostatas jos taiko praėjus 12 mėnesių nuo šios direktyvos įsigaliojimo.
Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

13 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja penktą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

14 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

- 1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas
- 1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)
- 1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis
- 1.4. Tikslas (-ai)
- 1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas
- 1.6. Trukmė ir finansinis poveikis
- 1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

- 2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės
- 2.2. Valdymo ir kontrolės sistema
- 2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

- 3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)
- 3.2. Numatomas poveikis išlaidoms
 - 3.2.1. *Numatomo poveikio išlaidoms santrauka*
 - 3.2.2. *Numatomas poveikis veiklos asignavimams*
 - 3.2.3. *Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams*
 - 3.2.4. *Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa*
 - 3.2.5. *Trečiųjų šalių įnašai*
- 3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

Žemės ūkio politika
Konkurencijos politika

1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis

X Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone**

Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **nauja priemone, kuri bus priimta įgyvendinus bandomąjį projektą ir (arba) atlikus parengiamuosius veiksmus**¹⁶

Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **esamos priemonės galiojimo pratęsimu**

Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su **priemone, perorientuota į naują priemonę**

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Komisijos daugiametis (-čiai) strateginis (-iai) tikslas (-ai), kurio (-ių) siekiama šiuo pasiūlymu (šia iniciatyva)

Pasiūlymu siekiama apriboti nesąžiningos prekybos praktiką, kurios priežastis – nevienodos derybinės galios maisto tiekimo grandinėje, ir taip padėti įgyvendinti ketvirtąjį J. C. Junckerio prioritetą „tvirtesnė ir teisingesnė vidaus rinka, turinti stipresnę pramonės pagrindą“, atitinkantį bendros žemės ūkio politikos bendrąjį „perspektyvios maisto gamybos“ tikslą.

1.4.2. Konkretus tikslas (-ai)

... konkretus tikslas
Palaikyti rinkos stabilumą
Padidinti žemės ūkio produktų gamintojų pajamas
Pagerinti žemės ūkio konkurencingumą

¹⁶ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 54 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

1.4.3. *Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis*

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

1. Mažinti nesąžiningos prekybos praktikos (NPP) atvejų skaičių

2. Padėti užtikrinti vienodas sąlygas

3. Sudaryti sąlygas veiksmingai ginti teises

Poveikis: geresnė žemės ūkio produktų gamintojų padėtis maisto grandinėje, turinti teigiamos įtakos žemės ūkio produktų gamintojų pajamoms.

1.4.4. *Rezultatų ir poveikio rodikliai*

Nurodyti pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo stebėjimo rodiklius.

Ad 1. Įmonių praneštas kiekvienas nesąžiningos prekybos praktikos atvejis (pranešančių įmonių dalis ir pranešimo dažnumas, numanomos su NPP susijusios sąnaudos)

Ad 1. Įmonių išlaidos, susijusios su reikalavimų laikymusi

Ad 1. Galimas prekybos srautų nukreipimo poveikis, dėl kurio nukenčia saugomos šalys

Ad 2. NPP taisyklių taikymo suderinimas (pvz., nacionalinių taisyklių pakeitimų siekiant suderinti praktiką skaičius)

Ad 2. Priimtų geriausios patirties rekomendacijų skaičius

Ad 2. Valstybių narių patirtos deklaruotos administracinės išlaidos

Ad 2. Atitinkami gamybos ir vartotojų kainų pokyčiai

Ad 3. Gautų skundų (anoniminių arba neanoniminių) skaičius

Ad 3. Tarpininkavimo posėdžių skaičius, jei taikoma

Ad 3. Pradėtų tyrimų skaičius (savo iniciatyva arba gavus prašymą)

Ad 3. Bylų, kurias nagrinėjant nustatytas pažeidimas, dalis

1.5. **Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas**

1.5.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai*

Šiuo pasiūlymu siekiama apriboti NPP maisto tiekimo grandinėje, visoje ES užtikrinant minimalų apsaugos lygį – taikant sistemą, kurioje įstatymu uždraudžiami sunkiausi NPP atvejai ir suteikiamos teisių gynimo galimybės. Pasiūlymu siekiama pašalinti veiksmingo reikalavimų vykdymo kliūtis ir taip pagerinti bendrą maisto tiekimo grandinės veikimą.

1.5.2. *Papildoma Sąjungos dalyvavimo nauda (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu saugumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „papildoma Sąjungos dalyvavimo nauda“ – tai Sąjungos intervencijos vertė, gaunama papildomai, be vertės, kurią antraip užtikrintų pačios valstybės narės.*

Europos lygmens veiksmų pagrindas (*ex ante*)

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 39 straipsnyje nurodyta, kad bendra žemės ūkio politika turi užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį. SESV 40 straipsnyje nustatyta, kad bendro rinkos organizavimo forma turi pašalinti žemės ūkio produktų gamintojų diskriminaciją. SESV 43 straipsnyje nurodyta, kad bendro rinkos organizavimo forma turi garantuoti Sąjungoje prekybos sąlygas, panašias į esamas nacionalinėje rinkoje.

Dauguma valstybių narių yra parengusios apsaugos nuo NPP taisykles, tačiau jų požiūris į problemą skiriasi, o susijusios priemonės nėra suderintos. Valstybės narės neturi koordinavimo mechanizmų ir nesiima tarpusavio derinimo iniciatyvų. Kad visoje ES būtų pasiektas minimalus apsaugos nuo NPP lygis ir užtikrintos vienodos sąlygos visiems gamintojams, būtinos ES priemonės.

Tikėtina papildoma Sąjungos nauda (*ex post*)

Minimali apsauga nuo nesąžiningos prekybos praktikos maisto tiekimo grandinėje visose valstybėse narėse, taigi ir geriau veikianti bei veiksmingesnė maisto tiekimo grandinė. Vienodos sąlygos žemės ūkio produktų gamintojams.

1.5.3. *Panašios patirties išvados*

Pirkėjų ir tiekėjų derybinės galios gali būti nevienodos ir dėl to gali būti taikoma NPP – ji gali daryti poveikį nukentėjusių tiekėjų pelnui ir todėl gali būti netinkamai paskirstomi ištekliai, o tai mažina maisto tiekimo grandinės veiksmingumą.

Ypač pažeidžiami yra žemės ūkio produktų tiekėjai, nes norėdami pateikti savo produktus vartotojams jie dažnai priklauso nuo tolesnių stambesnių partnerių, o ilgai trunkanti gamyba ir tai, kad daugelis jų produktų yra gedieji, riboja jų veiksmų laisvę.

Dabartinis pasiūlymas yra ilgesnių diskusijų rezultatas. 2013 m. Komisija surengė viešąsias konsultacijas šia tema, o 2016 m. Europos Parlamentas, Taryba ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas visi kartu ragino imtis veiksmų dėl NPP.

1.5.4. *Suderinamumas ir galima sąveika su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Pasiūlymas papildo esamas ES taisykles, susijusias su įmonių vartotojams taikoma NPP. Horizontaliųjų ES taisyklių, susijusių su įmonių vienu kitoms taikoma NPP, kol kas nėra. Pasiūlymas taip pat papildo kitas sritis, kurios yra svarbios veiklos vykdytojams ir kuriose jau taikomos bendros taisyklės (kaip antai konkurencijos ir valstybės pagalbos taisyklės) ir prekybos standartai.

1.6. Trukmė ir finansinis poveikis

Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė ribota**:

- pasiūlymas (iniciatyva) galioja nuo MMMM [MM DD] iki MMMM [MM DD];
- finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM.

X Pasiūlymo (iniciatyvos) **trukmė neribota**:

- įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,
- vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)¹⁷

X **Tiesioginis valdymas**, vykdomas Komisijos:

- X padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
- vykdomųjų įstaigų.

Pasidalijamasis valdymas kartu su valstybėmis narėmis.

Netiesioginis valdymas, biudžeto vykdymo užduotis perduodant:

- trečiosioms šalims arba jų paskirtoms įstaigoms;
 - tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
 - EIB ir Europos investicijų fondui;
 - įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 208 ir 209 straipsniuose;
 - viešosios teisės įstaigoms;
 - įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė, veikiančioms viešųjų paslaugų srityje, jeigu jos pateikia pakankamą finansinių garantijų;
 - įstaigoms, kurių veiklą reglamentuoja valstybės narės privatinė teisė, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurios pateikia pakankamą finansinių garantijų;
 - asmenims, kuriems pavestas konkrečių BUSP veiksmų vykdymas pagal ES sutarties V antraštinę dalį ir kurie nurodyti atitinkamame pagrindiniame teisės akte.
- *Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikti šio punkto pastabų skiltyje.*

Pastabos

¹⁷ Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Kartą per metus

Valstybės narės ne vėliau kaip kiekvienų metų kovo 15 d. Europos Komisijai atsiunčia metines ataskaitas naudodamosi informacinių technologijų sistema. Ataskaitose visų pirma pateikiami visi duomenys, susiję su taisyklių taikymu ir jų vykdymo užtikrinimu pagal šią direktyvą.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų) pagrindimas, finansavimo mechanizmo (-ai), mokėjimo tvarka ir siūloma kontrolės strategija*

Galima bendra su šiame pasiūlyme pateiktomis taisyklėmis siejama rizika yra susijusi su pasiūlymo veiksmingumu, o ne ES išlaidomis, nes tai santykinai nedidelės sumos.

Rizika gali būti susijusi su administracinės vykdymo užtikrinimo institucijos trūkumais, be kita ko, su skundų nagrinėjimu ir konfidencialumu, valstybių narių ataskaitų teikimu ir Komisijos vykdoma priežiūra.

Metinės ataskaitos, metinis susitikimas ir speciali interneto svetainė turėtų užtikrinti, kad būtų imamasi tinkamų tolesnių su direktyvos įgyvendinimu ES valstybėse narėse susijusių veiksmų.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir vidaus kontrolės sistemą (-os), sukurtą siekiant tą riziką sumažinti*

Su šio pasiūlymo įgyvendinimu susijusias išlaidas finansuoja Komisija taikydama tiesioginio valdymo principą pagal Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (Finansinio reglamento) 32 straipsnį.

Kaip reikalaujama pagal Finansinį reglamentą, Žemės ūkio kaimo plėtros generalinio direktorato generalinis direktorius įdiegė organizacinę struktūrą ir vidaus kontrolės procedūras, tinkamas politikos ir kontrolės tikslams įgyvendinti, pagal Komisijos priimtus vidaus kontrolės standartus ir atsižvelgdamas į riziką, susijusią su vykdomos politikos sąlygomis.

2.2.3. *Kontrolės ekonominio efektyvumo įvertinimas ir pagrindimas („kontrolės išlaidų ÷ susijusių valdomų lėšų vertės“ santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (mokėjimo ir užbaigimo metu)*

Siekiant patikrinti mokėjimų teisėtumą ir tvarkingumą pagal naująją direktyvą bus taikomos esamos Komisijos vykdomo tiesioginio valdymo nuostatos.

Su šio pasiūlymo įgyvendinimu susijusios išlaidos nepadidins Europos žemės ūkio garantijų fondo klaidų lygio, nes susijusios sumos nedidelės, o lėšos valdomos tiesiogiai.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., pagal kovos su sukčiavimu strategiją

Komisija tinkamomis priemonėmis užtikrina, kad įgyvendinant pagal šį reglamentą finansuojamus veiksmus Sąjungos finansiniai interesai būtų saugomi taikant prevencines kovos su sukčiavimu, korupcija ir kitokia neteisėta veika priemones, atliekant veiksmingą kontrolę ir, nustatčius pažeidimus, išieškant nepagrįstai sumokėtas sumas bei prireikus taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 325 straipsnį, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos ir Finansinio reglamento, taikomo bendrajam Sąjungos biudžetui, IV antraštinę dalį.

Komisijai arba jos atstovams ir Audito Rūmams suteikiami įgaliojimai atlikti visų rangovų ir subrangovų, gavusių Sąjungos lėšų, dokumentų auditą ir auditą vietoje. OLAF įgaliojamas atlikti ūkio subjektų, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su šiuo finansavimu, patikras vietoje ir inspektavimą, laikantis procedūrų, nustatytų 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 2185/96, kad būtų galima patikrinti, ar nebūta sukčiavimo atvejų. Įgyvendinant reglamentą priimamuose sprendimuose ir sudaromuose susitarimuose bei sutartyse Komisijai, įskaitant OLAF, ir Audito Rūmams suteikiami aiškūs įgaliojimai atlikti tokį auditą, patikras vietoje ir inspektavimą.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
			ELPA šalių ¹⁹	Šalių kandidačių ²⁰	Trečiųjų šalių	Pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
	2 išlaidų kategorija. Tvarus augimas. Gamtos ištekliai	DA / NDA ¹⁸	ELPA šalių ¹⁹	Šalių kandidačių ²⁰	Trečiųjų šalių	Pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
	5 išlaidų kategorija. Administravimas					
	05 01 02 11 – Išorės personalo ir kitos žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos srities valdymo išlaidos – Kitos valdymo išlaidos	NDA	NĖRA	NĖRA	NĖRA	NĖRA
	05 08 09 Žemės ūkio garantijų fondas (ŽŪGF) – Techninė veiklos parama					

¹⁸ Skirtumas DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

¹⁹ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

²⁰ Šalių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių šalių kandidačių.

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms santrauka

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	2	Tvarus augimas. Gamtos išteklių
--	---	---------------------------------

AGRI GD			2020 ²¹ metai	2021 metai	2022 metai	2023 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			IŠ VISO
• Veiklos asignavimai										
05 08 09 Žemės ūkio garantijų fondas (ŽŪGF) – Techninė veiklos parama	Įsipareigojimai	(1)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti
	Mokėjimai	(2)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš konkrečių programų rinkinio lėšų ²²										
		(3)	–	–	–	–				
IŠ VISO asignavimų AGRI GD	Įsipareigojimai	=1+3	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti
	Mokėjimai	=2+3	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti

²¹ 2020 metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai.

²² Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

•IŠ VISO veiklos asignavimų	Įsipareigojimai	(4)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti
	Mokėjimai	(5)	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti
•IŠ VISO administracinio pobūdžio asignavimų, finansuojamų iš konkrečių programų rinkinio lėšų		(6)	–	–	–	–				
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 2 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	Įsipareigojimai	=4+6	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti
	Mokėjimai	=5+6	0,05	0,05	0,05	0,05	Tol, kol galios direktyva			Indeksuoti

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	5	Administracinės išlaidos
--	----------	--------------------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2020 metai	2021 metai	2022 metai	2023 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	IŠ VISO
AGRI GD							
•Žmogiškieji ištekliai		0,215	0,215	0,215	0,215	Tol, kol galios direktyva	Indeksuoti
•Kitos administracinės išlaidos (1 metinis susitikimas su vykdymo užtikrinimo institucijų ekspertais)		0,017	0,017	0,017	0,017	Tol, kol galios direktyva	Indeksuoti
IŠ VISO AGRI GD	Asignavimai	0,232	0,232	0,232	0,232	0,232	Indeksuoti

IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	0,232	0,232	0,232	0,232	0,23	Indeksuoti
---	---	-------	-------	-------	-------	------	------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2020 ²³ metai	2021 metai	2022 metai	2023 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1–5 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS	Įsipareigojimai	0,282	0,282	0,282	0,282	Tol, kol galios direktyva	Indeksuoti
	Mokėjimai	0,282	0,282	0,282	0,282	Tol, kol galios direktyva	Indeksuoti

²³ 2020 metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai.

3.2.2. *Numatomas poveikis veiklos asignavimams*

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir rezultatus ↓			2020 metai		2021 metai		2022 metai		2023 metai		Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)						IŠ VISO		
	REZULTATAI																		
	Rūšis ²⁴	Vidutinės sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Skaičius	Sąnaudos	Bendras skaičius	Iš viso sąnaudų	
Visiems trims KONKRETIEMS TIKSLAMS ²⁵																			
Interneto svetainės kūrimas ir tvarkymas	Interneto svetainės	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Tol, kol galios direktyva							Indeksuoti	
Konkrečių tikslų tarpinė suma			1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Tol, kol galios direktyva							Indeksuoti	
IŠ VISO SĄNAUDŲ			1	0,05	1	0,05	1	0,05	1	0,05	Tol, kol galios direktyva							Indeksuoti	

²⁴ Rezultatai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

²⁵ Kaip apibūdinta 1.4.2 skirsnyje „Konkretus tikslas (-ai) ...“. Interneto svetainė skirta keistis informacija valstybių narių institucijoms ir Komisijos tarnyboms, ji padeda visoje ES gerinti ūkininkų padėtį maisto grandinėje, jų konkurencingumą, didinti pajamas ir palaikyti rinkos stabilumą.

3.2.3. Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams

3.2.3.1. Santrauka

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	2020 ²⁶ metai	2021 metai	2022 metai	2023 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	IŠ VISO
--	-----------------------------	---------------	---------------	---------------	--	---------

Daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJA						
Žmogiškieji ištekliai	0,215	0,215	0,215	0,215	Tol, kol galios direktyva	Indeksuoti
Kitos administracinės išlaidos	0,017	0,017	0,017	0,017	Tol, kol galios direktyva	Indeksuoti
Daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	0,232	0,232	0,232	0,232	0,232	Indeksuoti

Neįtraukta į daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ ²⁷ KATEGORIJĄ						
Žmogiškieji ištekliai						
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos						
Tarpinė suma, neįtraukta į daugiametės finansinės programos 5 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ						

IŠ VISO	0,232	0,232	0,232	0,232	0,232	Indeksuoti
----------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	-------------------

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų priemonei valdyti ir (arba) persikirstytų generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę asignavimų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

²⁶ 2020 metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai.

²⁷ Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

3.2.3.2. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

	2020 metai	2021 metai	2022 metai	2023 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
•Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)							
05 01 01 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)	1,5	1,5	1,5	1,5	Tol, kol galios direktyva		
XX 01 01 02 (Delegacijos)							
XX 01 05 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
10 01 05 01 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
•Išorės darbuotojai (etatų vienetais)²⁸							
XX 01 02 01 (CA, SNE, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto)							
XX 01 02 02 (CA, LA, SNE, INT ir JED delegacijose)							
XX 01 04 yy²⁹	– būstinėje						
	– delegacijose						
XX 01 05 02 (CA, SNE, INT – netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
10 01 05 02 (CA, INT, SNE – tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)							
IŠ VISO	1,5	1,5	1,5	1,5	Tol, kol galios direktyva		

XX yra atitinkama politikos sritis arba biudžeto antraštinė dalis.

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus priemonei valdyti ir (arba) persikirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę asignavimų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	3 AD kategorijos pareigūnai ne visą darbo dieną (50 %)
Išorės darbuotojai	

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

- Pasiūlymas (iniciatyva) atitinka dabartinę daugiametę finansinę programą.
- Atsižvelgiant į pasiūlymą (iniciatyvą), reikės pakeisti daugiametės finansinės programos atitinkamos išlaidų kategorijos programavimą.

²⁸ CA – sutartininkas („Contract Staff“), LA – vietinis darbuotojas („Local Staff“), SNE – deleguotasis nacionalinis ekspertas („Seconded National Expert“), INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas („agency staff“), JED – jaunesnysis delegacijos ekspertas („Junior Expert in Delegations“).

²⁹ Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

- Įgyvendinant pasiūlymą (iniciatyvą) būtina taikyti lankstumo priemonę arba patikslinti daugiametę finansinę programą.

3.2.5. *Trečiųjų šalių įnašai*

- Pasiūlyme (iniciatyvoje) nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo.

3.3. Numatomas poveikis įplaukoms

- Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio įplaukoms.